

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ปริญญาานิพนธ์

ของ

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ

ของ

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี

๒๕๖๓

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม ๒๕๖๓

วัชรารณ พยัคฆ์เมธี. (2546). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ , รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็กวุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองเด็กระดับปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 288 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Random) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นมาตราประเมินค่าห้าระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD. (Fisher's Least – Significant Different)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริการอื่น ๆ

2. การเปรียบเทียบความต้องการคือ จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็กและอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ยกเว้นด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

THE STUDY OF PARENT NEEDS OF CONCERNING IDEAL EARLY CHILDHOOD
EDUCATION ATTRIBUTES IN AMPHUR DOISAKET, CHANGWAT CHIANGMAI

AN ABSTRACT

BY

WATCHARAPORN PAYAKMAYTEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

March 2002

Wacharaporn Payakmaytee. (2003). *The Study of Parent Needs Concerning Ideal Early Childhood Attributes in Amphoe Doi Saket, Chiang Mai Province*. Master thesis. M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Adviser Committee : Assoc. Prof. Dr. Sirima Pinyoanantapong, Assoc. Prof. Dr. Booncherd Pinyoanantapong.

This was a survey study aiming at investigate parent needs concerning ideal early childhood education attributes in Amphoe Doi Saket, Chiang Mai Province and compare those of parent needs according to parent's relationship with children, education, income, and occupation.

The subjects consisted of 288 parents of preschooler in Amphoe Doi Saket, Chiang Mai Province through systematic sampling. 5-rating-scale questionnaire was administered and then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One – Way Analysis of Variance, and LSD (Fisher's Least-Significant Different).

The results revealed that :

1. Parent needs concerning ideal early childhood education attributes was at a high level as a whole. They were ranked as teacher and assistant, food and health, safety, wisdom promotion, instructional activity, environment provision, and others.
2. When compare those of needs according to parent parent's relationship with children and occupation, it was found that there was no significant difference among those of parent needs concerning ideal early childhood education attributes, whereas there was a significant difference at $p < .01$ among those of parent needs with different education and income, except there was no significant difference on food and health.

ปริญญานิพนธ์

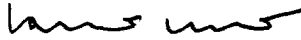
เรื่อง

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ของ

นางวัชรารภรณ์ พยัคฆ์เมธี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

วันที่...3...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

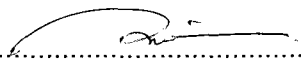
.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

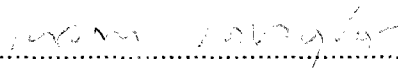
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เขาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ ด้วยความเมตตากรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เอาใจใส่ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้มีพระคุณทั้งสองด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ท่านคณาจารย์ ภาควิชาการศึกษาระดับมัธยม และภาควิชาอื่น ๆ ที่ได้ให้ความเมตตากรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมสั่งสอน และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจ ทั้งที่ได้กล่าวนามและมีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลา ในการให้ความช่วยเหลือตรวจเครื่องมือ การวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอตอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญศรี คุณแม่จินดา พยัคฆ์เมธี นางสาวพัชรี และนางสาวศนิญา ประคองวิทยา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนในทุกๆ ด้าน และเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุด ซึ่งคุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของท่านบุพการีทั้งสอง ด้วยความเคารพรักและนับถือเป็นอย่างยิ่ง

วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
	สมมติฐานในการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	10
	ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	10
	การจำแนกความต้องการ	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	14
	การจัดการศึกษาปฐมวัย	14
	ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	16
	การจัดสภาพแวดล้อม.....	18
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	20
	การส่งเสริมภูมิปัญญา.....	22
	อาหารและสุขภาพ	27
	ความปลอดภัย	30
	ครูและพี่เลี้ยงเด็ก.....	33
	การบริการอื่น ๆ	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
	งานวิจัยในประเทศ	40
	งานวิจัยในต่างประเทศ	44
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	47
	วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) เก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย	70
สมมติฐานของการวิจัย.....	71
วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	84
ประวัติย่อผู้วิจัย	95

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	47
2	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ และอาชีพของผู้ปกครอง.....	54
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม	55
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะ ที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....	56
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะ ที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา	57
6	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่	58
7	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่.....	59
8	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่	59
9	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านอาหารและสุขภาพ จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่	60
10	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านความปลอดภัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่.....	61
11	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่	61
12	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านบริการและอื่น ๆ จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่.....	62
13	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	63
14	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่.....	64
15	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่	65
16	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ ศึกษาปฐมวัย ในด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่.....	65

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
17	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านอาหารและสุขภาพ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่..... 66
18	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านความปลอดภัย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่..... 67
19	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่..... 67
20	เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านบริการและอื่น ๆ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่..... 68
21	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามอาชีพ..... 69

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
---	---------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตของชีวิต (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2538 : 8) โดยเฉพาะสมองเด็กในช่วง 6 ปีแรกจะมีความเจริญเติบโตและพัฒนาการมากที่สุด สติปัญญา ของเด็กเมื่ออายุ 4 ปี จะพัฒนาร้อยละ 50 และในช่วง 4 – 8 ปี จะพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 (Bloom. 1966 : 389) หากเด็กได้รับความรู้ และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับวัยย่อมทำให้ สติปัญญาเจริญงอกงาม อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมไปในทางที่ดี ให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ กัน คือ มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานหน้าที่ได้ดี (วรารณณ์ รักวิชัย. 2540 : 11) จอห์น ล็อค (हररररर नलवलररर. 2537 ; อ้างถึง John Lock 1632 – 1740) ได้กล่าวว่า เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว เด็กทุกคนมีความสามารถด้านการเรียนรู้และด้านสมองเท่าเทียมกัน องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก เช่น พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา และประสบการณ์ในวัยเด็ก จะมีความสำคัญต่อเด็กในวัยนี้มาก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการความเอาใจใส่ ความรัก การอบรมเลี้ยงดู และการดูแลอย่างใกล้ชิด หากเด็กได้รับการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมกับวัยทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก็จะทำให้เด็กมีพัฒนาการตามลำดับของการเจริญเติบโต เป็นบุคคล ที่มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีศีลธรรมอันดี มีน้ำใจโอบอ้อมอารี และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติได้ (พวงเล็ก วรกุล. 2538) ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กเพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และต้องใช้ความรู้ความสามารถ การปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา ท่าที ที่มีต่อเด็กเป็นไปอย่างถูกต้องกับจังหวะความต้องการตามธรรมชาติของวัยเด็กแล้ว ก็จะทำให้เด็กนั้นพัฒนาทั้งกายและใจเหมาะสมกับวัย เพศ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้เป็นอย่างดี ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลเห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้เป็นการปูพื้นฐานทางการศึกษาและเป็นการพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัยที่จะเข้าศึกษา และรับรู้ด้านวิชาการในระดับประถมศึกษาต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช. 2529 : 25)

การจัดการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามแผนการพัฒนาศึกษาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) รัฐได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี และคาดว่าก่อนปี 2544เด็ก 3 - 5 ปี จะเข้าเรียนระดับปฐมวัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ในปี 2544

ซึ่งมีแนวทางมาตรการบริการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัย ด้วยการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวและการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 1 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนาซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาคือมุ่งให้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไกสร้างรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2544 : 195) ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ปัจจัยที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารจะให้ความสำคัญและมีกลยุทธ์ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาและพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้ ในสถานศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัย การจัดอาหารและการส่งเสริมสุขภาพอนามัยเด็กจะช่วยให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษามีศักยภาพที่ดีด้วยเหตุนี้การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับอนาคตจะต้องอาศัยการมองวิสัยทัศน์ของคนไทย และสังคมไทย วิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กำหนดเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดสถานศึกษาปฐมวัยที่มีแนวทางพัฒนาที่ชัดเจน ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ดังนั้นในการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาในลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะอันได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมภูมิปัญญา อาหารและสุขภาพ ความปลอดภัย ครูและพี่เลี้ยง และด้านการบริการอื่น ๆ เช่น การสอนดนตรีไทยและสากล การสอนภาษาอังกฤษโดยชาวต่างชาติ และการสอนนาฏศิลป์ไทยและพื้นบ้าน เป็นต้น ทั้งนี้องค์ประกอบดังกล่าวแล้วเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยหรือโรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเป็นสถานที่ที่ดำเนินการจัดการศึกษาควรเตรียมสิ่งเหล่านี้ให้พร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาการในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ และเพื่อที่ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจที่จะส่งบุตร – หลานเข้ารับการ ศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจึงควรมีการศึกษาข้อมูล หรือสำรวจความต้องการของชุมชนที่สถานศึกษาปฐมวัยตั้งอยู่ ได้แก่ ความต้องการของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ว่ามีความต้องการด้านการจัดการศึกษาในเรื่องไหน อย่างไร เพื่อนำไปใช้กำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินการ และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้ถูกต้อง และเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในสาระสำคัญเกี่ยวกับการให้สิทธิหน้าที่แก่ครอบครัว และผู้ปกครอง ทั้งในด้านการตระหนักถึงหน้าที่ ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ และขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 11 กล่าวว่า บิดา มารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ และมาตรา 12 กล่าวว่า นอกเหนือจากรัฐ

เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้นักคิด ครอบครัวยุคใหม่ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา 11 และ มาตรา 12 จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองนอกจากจะมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู หรือดูแลเด็กโดยตรง ผู้ปกครองยังมีความสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาให้กับเด็กด้วย ดังนั้นความต้องการของผู้ปกครอง จึงเป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานสำคัญ ที่จะนำไปสู่ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้เป็นอย่างดี อำเภอดอยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 22 อำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 14 ตำบล 108 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 749 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าและภูเขาเนื้อที่ส่วนใหญ่ประมาณ 4 ส่วนใน 5 ส่วนของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรมในด้านการศึกษาระดับปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งมีโรงเรียนเอกชน 3 โรงเรียน และมีโรงเรียนรัฐบาล 31 โรงเรียนมีนักเรียนระดับปฐมวัยทั้งหมด 864 คน (สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดอยสะเก็ด. ม.ป.ป. : 4) จากการศึกษาจากข้อมูลเด็กปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด พบว่าผู้ปกครองเป็นจำนวนมากนิยมส่งบุตรหลาน ไปเรียนในสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์รวมของความเจริญต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อเปลี่ยนค่านิยมในการส่งบุตรหลานในระดับการศึกษาปฐมวัย เข้าไปเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอที่อยู่รอบนอกออกมา เช่น อำเภอดอยสะเก็ด ก็ควรมีโรงเรียนที่มีคุณภาพสนองความต้องการของผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ประสงค์ให้แต่ละท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และมาตรา 81 รัฐต้องให้การศึกษาระดับปฐมวัย และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัยจะเป็นแนวทางต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามการส่งเสริมการจัดการศึกษาในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาเด็ก สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทำการศึกษาถึงความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 7 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางและสนองความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอดอยสะเก็ด เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดศึกษาปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ด้วย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็กและด้านบริการอื่น ๆ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและจำแนกรายด้าน ตามผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาทำให้ทราบแนวทางความต้องการของผู้ปกครองในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็กและด้านบริการอื่น ๆ ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถนำมาวางแผนและการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองกับสภาพสังคมที่เป็นจริง ซึ่งส่งผลไปถึงความมีคุณภาพของเด็กอันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาปฐมวัย และการส่งเสริมพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็กให้มีความสามารถและมีความพร้อมต่อการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- 1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
- 1.3 ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา

- 1.4 ด้านอาหาร และสุขภาพ
- 1.5 ด้านความปลอดภัย
- 1.6 ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก
- 1.7 การบริการอื่น ๆ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอยู่ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด มี 14 ตำบล คือ ตำบลลวงเหนือ ตำบลเชิงดอย ตำบลสง่าบ้าน ตำบลป่าป้อง ตำบลสันปูเลย ตำบลป่าลาน ตำบลตลาดขวัญ ตำบลสำราญราษฎร์ ตำบลแม่คือ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง ตำบลป่าเมี่ยง ตำบลเทพเสด็จ ตำบลตลาดใหญ่ จำนวน 864 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้กลุ่มผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในระดับอนุบาล ใน 14 ตำบล ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด โดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากหน่วยประชากรร้อยละ 30 ของจำนวนผู้ปกครองทั้งหมดในแต่ละตำบล ได้จำนวน 288 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย มีดังนี้

- 1) ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย และคนอื่น ๆ
- 2) วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่
  - (1) ประถมศึกษา
  - (2) มัธยมศึกษา
  - (3) ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา
  - (4)ปริญญาตรี
  - (5) สูงกว่าปริญญาตรี

3) รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- (1) น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5,000 บาท
- (2) 5,001 – 10,000 บาท
- (3) 10,001 – 15,000 บาท
- (4) มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป

4) อาชีพ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- (1) รับราชการ
- (2) เกษตร
- (3) รับจ้าง
- (4) ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- (5) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะพึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย 7 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- (2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- (3) ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา
- (4) ด้านอาหารและสุขภาพ
- (5) ด้านความปลอดภัย
- (6) ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก
- (7) ด้านบริการอื่น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ลักษณะการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

- 1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพภายในห้องเรียน ห้องนอน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ภายในห้อง และภายนอกห้องเรียน เช่น สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม
- 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการที่ทางโรงเรียนได้นำไปปฏิบัติหรือให้การศึกษแก่เด็ก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน มีความรักความผูกพันกับโรงเรียน รักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในชุมชน
- 3) ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา หมายถึง องค์กรมีความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เช่น การกล่าวคำว่า “สวัสดีครับ-ค่ะ” “ขอบคุณค่ะ-ครับ” การฝึกกิริยามารยาท ฯลฯ ตลอดจนการนำภูมิปัญญา มาเพื่อใช้แก้ปัญหา และพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน

4) ด้านอาหารและสุขภาพ หมายถึง อาหารสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นอาหารที่มีประโยชน์ สะอาดน่ารับประทาน เมื่อเด็กรับประทานแล้วทำให้มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง และทำให้ร่างกายมีความเจริญเติบโต

5) ด้านความปลอดภัย หมายถึง ความปลอดภัยภายในบริเวณโรงเรียน อาทิ มีครูเฝ้าหน้าประตูคอยรับ – ส่งเด็ก มีครูพยาบาล มีความปลอดภัยในการบริการรถรับ – ส่ง มีบริเวณอาคารสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

6) ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก หมายถึง ครูและพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับเด็ก รวมทั้งบุคลิกภาพการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ความเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก มีอารมณ์ดี ใจเย็น รับผิดชอบเรื่องราวดังต่าง ๆ ของเด็ก มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง อุทิศตนให้การสอน เอาใจใส่นักเรียน และมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

7) ด้านการบริการอื่น ๆ หมายถึง การจัดการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก และผู้ปกครองได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

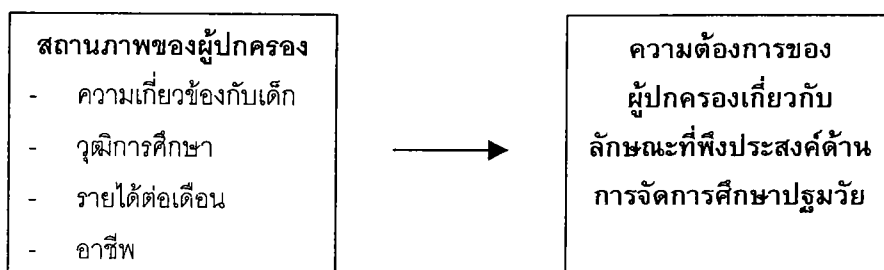
2. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ของผู้ปกครองที่อยู่ในอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. ความต้องการลักษณะที่พึงประสงค์ทางการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมภูมิปัญญา อาหารและสุขภาพ ความปลอดภัย ครูและพี่เลี้ยงเด็ก และการบริการและอื่น ๆ

4. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูและเอาใจใส่ให้การอบรมสั่งสอนแก่บุตรหลาน อาจเป็นบิดา มารดา หรือ ญาติพี่น้องของเด็กที่เข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย อายุระหว่าง 2-6 ปี ในเขตอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะดังนี้ 1) ความเกี่ยวข้องกับเด็ก หมายถึง สถานภาพของความเกี่ยวข้องของผู้ปกครองที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ประกอบด้วย พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและคนอื่น ๆ 2) วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง จำแนกเป็น 5 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี 3) รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ของผู้ปกครองที่ได้รับจากการประกอบอาชีพในแต่ละเดือนที่กำหนดเป็นรายได้ของครอบครัว การวิจัยครั้งนี้กำหนดรายได้เป็น 4 กลุ่ม คือ น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5,000 บาท, 5,001 – 10,000 บาท, 10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป 4) อาชีพ หมายถึง อาชีพปัจจุบันของผู้ปกครองเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้ให้กับครอบครัวแบ่งเป็น รับราชการ เกษตร รับจ้าง ประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงานรัฐวิสาหกิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอ
ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการ
ส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่น ๆ
มีความแตกต่างกันดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
การจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัด
การศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ
ศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา
ปฐมวัย แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา
ปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง
  - 1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ
  - 1.2 การจำแนกความต้องการ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.2 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.3 การจัดสภาพแวดล้อม
  - 2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.5 การส่งเสริมภูมิปัญญา
  - 2.6 อาหารและสุขภาพ
  - 2.7 ความปลอดภัย
  - 2.8 ครูและพี่เลี้ยงเด็ก
  - 2.9 การบริการอื่น ๆ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการของผู้ปกครอง

1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการ

ความต้องการ เป็นพื้นฐานทางด้านจิตใจของมนุษย์ซึ่งมีด้วยกันทุกคน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมของตนตามความต้องการ เพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง ความต้องการเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ถูกกระตุ้นให้เกิดความปรารถนา ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง การเรียนรู้ถึงความ ต้องการของมนุษย์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (พรณี ช. เจนจิต. 2538 : 461)

1.1.1 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

อับราฮัม มาสโลว์ (1908 – 1970) นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมาก ชาวอเมริกันได้กล่าวถึงความ ต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์เรามีความต้องการจำเป็นอยู่ 5 ชนิด ซึ่งแสดงออกเป็นรูปปิรามิด ความ ต้องการของมนุษย์จะเป็นไปในลักษณะจากต่ำไปหาสูง ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความ ต้องการ (Hierarchy of Needs) คือเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในขั้นสูงก็จะตามมา มาสโลว์ อธิบายว่า “เมื่อเกิดมีความต้องการเกิดขึ้น ก็จะมีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้น ๆ เมื่อคนเรามีความต้องการที่ พักผ่อนเพียงพอแล้ว มีอาหาร และมีความเพียงพอแล้ว คนเราก็จะพยายามค้นหาตัวตน ต้องการตระหนักแท้ ในตัวตนของตนเอง

มาสโลว์ พบว่า คนผู้ซึ่งจะมีความตระหนักแท้ในตนเองนั้น จะต้องมียุเกิน 60 ปี ซึ่งถูกกระตุ้นไว้ ด้วยค่านิยม ซึ่งถูกกระตุ้นด้วยค่านิยม ซึ่งเกิดขึ้นตามความต้องการส่วนบุคคล เป็นความต้องการเฉพาะตัว เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นความพึงพอใจส่วนบุคคล และเกิดขึ้นมาเอง ความต้องการเหล่านี้ มาสโลว์ ย้ำว่า “เป็นตัวการที่ทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์”

จากแนวคิด และหลักทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) เมื่อพิจารณาตามความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับโรงเรียน ตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ แล้วมีลักษณะเกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการด้านคุณภาพ และความสะอาด ของอาหาร น้ำดื่ม อากาศบริสุทธิ์ และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ต้องใกล้บ้าน หรือใกล้ที่ทำงาน สภาพแวดล้อม ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนต้องสะอาด สวยงาม มีบรรยากาศดี เป็นที่พอใจของนักเรียน และผู้ปกครอง
2. ความต้องการด้านความปลอดภัย และความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการเพื่อให้ตนเองมีความปลอดภัย เช่น ความต้องการของผู้ปกครองต่อการจัดการด้านสวัสดิภาพของ นักเรียน ภายในโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็กต้องปลอดภัยทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ได้แก่ การ จัดวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่มีเหลี่ยมมุม ให้ปลอดภัยของเล่นภายในห้องเรียน ต้องผ่านการคัดเลือกให้

เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ สนามเด็กเล่น ควรมีขอบเขตที่ชัดเจนระหว่างเด็กเล็ก และเด็กโต เครื่องเล่นสนามต้องไม่ชำรุด และปลอดภัยสำหรับเด็ก ความต้องการความปลอดภัยด้านอัคคีภัย และอุบัติเหตุภายในโรงเรียน มีการคัดแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ ห้องต่าง ๆ และภายในบริเวณโรงเรียนต้องสะอาด รวมทั้งอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารของนักเรียน

3. ความต้องการความรัก และการเป็นเจ้าของ (Love – Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกที่ตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคม มีความต้องการเพื่อน เช่น การเข้าไปเป็นสมาชิกขององค์กร หรือสมาคมต่าง ๆ เช่น ความต้องการของผู้ปกครองเด็ก ที่จะมิลิทธิที่จะเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการของโรงเรียน ว่าควรจัดบริการในลักษณะใดจึงจะดี และอำนวยความสะดวกสูงสุด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองจะขอสมัครคัดเลือกเพื่อเป็นผู้แทนผู้ปกครองในชมรมครู และผู้ปกครองของโรงเรียน เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการจัดบริการของโรงเรียน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem of Status Needs) เป็นความต้องการมีเกียรติยศ มีฐานะดีในสังคม ได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไป เช่น ความต้องการของผู้ปกครอง ต้องการจัดบริการ ด้านครู และพี่เลี้ยงเด็ก โดยต้องการได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น และเป็นมิตรจากครูพี่เลี้ยงเด็ก ในการดูแลเด็กให้ความรัก และเอาใจใส่ดูแลนักเรียนครูพี่เลี้ยงเด็กมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง ตอบคำถาม และข้อสงสัยของผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียนได้ จนผู้ปกครองพอใจ ยอมรับยกย่อง และให้ความสำคัญในฐานะผู้ปกครองของเด็กนักเรียน

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ (Self Actualization or Self Realization Needs) ความต้องการนี้นับเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ใฝ่ฝันไว้ เช่น การได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการจัดการดูแลเด็ก จากโรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก (พรณี ช. เจนจิต. 2538 : 461 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1954)

1.1.2 ทฤษฎีความต้องการของ แมคคลีแลนด์ (Mc Clelland)

ทฤษฎีความต้องการของ แมคคลีแลนด์ (Mondy. 1993 : 306 – 307 ; citing Mc Clelland n.d.) เป็นเรื่องส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อม รวมกันกับความต้องการของแต่ละบุคคลอย่างไรจึงทำให้กลายเป็นแรงขับพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการเพื่อความประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูงจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีพลังงานสูง พอใจที่จะทำงานหนัก และเห็นคุณค่าของความสำเร็จจากการที่ได้ทำงานที่ท้าทายความสามารถ

2. ความต้องการมีพลังความสามารถ เป็นความต้องการที่จะมีอำนาจ หรือการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการด้านนี้สูงจะเป็นคนที่ชอบการแข่งขัน การเผชิญหน้า ถ้าเป็นการใช้ความสามารถในทาง

บวก จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานจนเป็นผลสำเร็จ แต่ถ้าใช้ความสามารถในด้านลบก็จะหาวิธีปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง แต่เป็นผลเสียหายต่อองค์กร

3. ความต้องการที่จะผูกพันกับผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูง จะเป็นผู้ที่พยายามสร้าง และรักษาความสัมพันธ์ไว้อย่างให้ผู้อื่นชอบ ชอบงานสร้างสรรค์ และกิจกรรมทางสังคม

ทฤษฎีความต้องการของ แมคคลีแลนด์ (Mc Clelland) ซึ่งให้เห็นว่าการปฏิบัติงานให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของน้ำหนักความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จ พลังความสามารถสัมพันธ์กับผู้อื่นเข้าด้วยกัน

1.1.3 ทฤษฎีความต้องการของ เอ็ดเดอร์เฟอร์ (Alderfer)

เอ็ดเดอร์เฟอร์ (Mondy. 1993 : 305 – 306 ; citing Alderfer n.d.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการโดยปรับมาจากทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) เป็นความต้องการ 3 ระดับ คือ

1. ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต (Existence Needs)
2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs)
3. ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Needs)

ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เป็นความรู้สึที่ดีทางร่างกายใกล้เคียงกับความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยของ มาสโลว์ Maslow ความต้องการด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความต้องการการเป็นเจ้าของของ มาสโลว์ Maslow และความต้องการความเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการร่วมกันที่จะได้รับความนิยมนกย่อง และความต้องการที่จะรู้ถึงความสามารถที่แท้จริง ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงของ มาสโลว์ Maslow

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตั้งแต่ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการให้สังคมยอมรับและปรารถนาเป็นที่รักของผู้อื่น ความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จและปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดที่จะทำได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของมนุษย์

1.2 การจำแนกความต้องการ

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

โนลส์ (สุวัฒน์ วัฒนาวงศ์. 2538 : 91 ; อ้างอิงจาก Knowles n.d.) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แยกออกเป็น 6 ด้านดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้ เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย ในทางการศึกษาผู้ใหญ่ คือ ความต้องการแล

เห็น ได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน หมายความว่าถ้าหากตัวหนังสือเล็กเกินไป เสียงสูงเบาเกินไป แก้อั้แข็งไป สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จได้

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Needs) นักจิตวิทยาส่วนมากเห็นตรงกันว่า ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการ ซึ่งก็ตรงกับความต้องการกระทำตามความสามารถ (Self – actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง ผู้ใหญ่ที่มองไม่เห็นอนาคตของตัวเองนั้น เป็นบุคคลที่น่าสงสาร เพราะว่าการมองไม่เห็นความก้าวหน้าในอนาคตของตัวเอง ทำให้คุณค่าอื่น ๆ ลดลงอย่างมาก จากการศึกษาพบว่า คนที่เกษียณอายุแล้วสามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าคนที่ไม่สามารถหางานทำหรือทำตนให้เป็นประโยชน์

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Needs for Security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว สัตว์โลกมีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบ จะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง โดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Needs for New Experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องผจญภัยและการเสี่ยง คนเราจึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก (Routine) ดังนั้นเมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความว้าวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรม เหนื่อยอ่อน ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ ๆ

5. ความต้องการทางด้านความรัก (The Needs for Affection) คนทุกคนต้องการได้รับความรัก รวมทั้งการที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในบางครั้งก็เป็นสาเหตุมาจากความต้องการด้านนี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคม คือ ต้องการมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ ความร่าเริง ความเศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ด้าน คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The Needs for Recognition) มนุษย์ส่วนมาก ต้องการได้รับความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านของเขาความต้องการทางด้านนี้ ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นชุมชน สถาบันต่าง ๆ ทำให้เขาสามารถแสดงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์สามารถจำแนกได้ดังนี้ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการในการเจริญงอกงาม ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย ต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการทางด้านความรัก และความต้องการได้รับการยอมรับ ซึ่งความต้องการของมนุษย์จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานภาพของแต่ละบุคคล

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)

“การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14)

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการ และการเรียนรู้อย่างเต็มที่ และ มาสโซเกียร์ (Massoglia) กล่าวเอาไว้ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบโรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ
3. สิ่งแวดล้อมที่บ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก มาสโซเกียร์ (เยาวพา เดชะคุปต์.

2542 : 4 ; อ้างอิงจาก Massoglia n.d.)

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในระดับปฐมวัยนี้จะมีการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เด็กได้มีพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนไป (มัณฑนา รุสิดานนท์. 2544 : 12)

เคทซ์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2537 ; อ้างอิงจาก Katz n.d.) เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนว่า หลักในการจัดการศึกษา ควรยึดขอบข่ายของการต่อคำถามที่ว่า “เด็กต้องการอะไร” เคทซ์ เสนอว่า พื้นฐานความต้องการของเด็กนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่ามီးอะไรบ้าง และจะตอบสนองอย่างไร จึงจะพัฒนาเด็กได้อย่างได้ผล โดยยึดหลักคือ “กฎแห่งผลที่ดีที่สุด” ซึ่งกระทำได้โดยการให้คิดว่า การให้ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่เด็กในด้านต่าง ๆ เช่น ความเอาใจใส่ ความรัก การกระตุ้น ความเป็นอิสระ ความแปลกใหม่และการมีสิทธิเลือกทำกิจกรรม สิ่งเหล่านี้ควรให้จำนวนตอบสนองแก่เด็กที่เพียงพอ และมีความถี่ในการทำ เขากล่าวต่อไปว่าควรตั้งคำถาม ถามว่าสิ่งที่เด็กต้องการนั้นมีอะไรบ้าง และสามารถพัฒนาทุกส่วนนี้ได้หมด ขอบข่ายการจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กควรครอบคลุมต่อไปนี้

1. เด็กต้องการความรู้สึกปลอดภัยอย่างแท้จริง ในส่วนความต้องการที่พัฒนาตัวเด็กในระยะนี้ นั้น ความรู้สึกผูกพันอย่างมั่นคง ไม่ใช่เพียงแต่ผู้ใหญ่ให้ความอบอุ่นเท่านั้น แต่ต้องให้ความปลอดภัย หรือความมั่นคงแก่เด็ก

2. เด็กทุกคนต้องการความเพียงพอ หรือความสามารถที่จะทำ ไม่ใช่การล้มเหลว หรือการเกินควร เสริมสร้างเด็กให้มีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนดี โดยคิดคำนึงนั้นให้อยู่ในขอบเขตที่เพียงพอ ไม่ใช่ว่าตัวเองมีความดีเกินความจริง

3. เด็กทุกคนมีความรู้สึก หรือประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตของเขาในทางที่ดีว่า ชีวิตมีคุณค่าความพอใจอย่างมีเหตุผล ความสนใจ ความแท้จริง ดังนั้นควรทำในสิ่งที่เด็กรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตของเขามีค่า และมีความพอใจ ไม่ว่าจะเด็กจะอยู่ในบ้าน หรือโรงเรียน

4. เด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ หรือเพื่อนเด็กอื่น ๆ ร่วมให้เขาต้องตัดสินใจด้วยประสบการณ์ตนเอง ไม่ควบคุมเด็กทุกด้าน ปล่อยให้เรียนรู้ และตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมอะไรด้วยตนเอง

5. เด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับเด็กว่า มีอำนาจในตัวเขาเอง ในเรื่องของการมีประสบการณ์ที่กว้างขึ้น ความรู้ และความฉลาด

6. เด็กต้องการผลที่ดีที่สุด จากการตอบสนองกลับจากผู้ใหญ่ และเพื่อน ๆ ซึ่งคุณสมบัติที่ควรให้แก่เด็กนั้น ได้แก่ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความใจดี เมตตา การยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น เด็กต้องการความสัมพันธ์ หรือประสบการณ์กับผู้ใหญ่ ผู้ซึ่งเต็มใจทำในสิ่งที่ดีมีค่า และการดูแลรักษาอย่างมีค่า

ความต้องการทั้ง 6 ประการนี้ ควรเป็นหลักของความรับผิดชอบที่ผู้ใหญ่ควรจัดให้เด็ก สำหรับชีวิตที่มีคุณค่าแก่เด็กทุกคน ดังนั้น จึงเป็นความหมายอย่างลึกซึ้ง เพราะการจัดแนวประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2538 : 8-9)

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มีจุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สู่ภาวะที่ถูกต้อง เมื่อเริ่มมีโรงเรียนอนุบาลในราวต้นศตวรรษที่ 19 ณ ประเทศเยอรมัน โดย เฟรดริค เฟรเบล (Friedrich Froebel) การจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นการจัดอนุกรมกิจกรรม สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 – 6 ปี ด้วยการให้เด็กเล่นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ประสบการณ์ในชีวิตจริง ต่อมาการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยได้ก้าวขยายสู่ประเทศต่าง ๆ และมีการปรับปรุงการศึกษาให้ เป็นไปตามภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังเช่นในระยะหลัง ค.ศ. 1920 การศึกษาปฐมวัยเน้นการฝึกหัดนิสัยการพัฒนาอารมณ์ และสังคม เป็นต้น ก้าวของการศึกษาปฐมวัย มีการพัฒนามาโดยลำดับ ปัจจุบันการศึกษาปฐมวัยมุ่งถึงการเตรียมความพร้อมด้วยการพัฒนาเด็กในทุกด้าน มีการวิจัย มีการใช้เทคโนโลยี และวิธีหลากหลายที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างสมบูรณ์ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2540 : 35)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้อยู่ช่วงของการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเรียนรู้ของเด็กจึงเริ่มต้นที่โรงเรียน เพราะโรงเรียนมีหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมให้กับเด็ก ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดี และมีพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ

2.2 ลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแรงผลักดันของสังคม และความต้องการของสังคม ทำให้เกิดการจัดโครงการบริการต่าง ๆ กัน ทั้งเพื่อการดูแล และการศึกษา ซึ่งในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยนี้มีจุดประสงค์ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 19 ; อ้างอิงจาก Essa n.d.) ดังนี้

1. บริการให้การดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
2. ให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม ทักษะทางปัญญา และพัฒนาการในทุกด้าน
3. จัดเป็นบริการเพื่อการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็กยากจน ให้ได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ

การดูแลฟัน โภชนาการ และการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

ลักษณะของสถานบริการ และการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบ ที่กำหนดขึ้นที่บ้าน ศูนย์บริการ หรือโรงเรียนก็ได้ โดยรูปแบบของการจัดนี้ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ จัดที่บ้าน (Home – based programs) หมายถึงการจัดบริการการดูแลที่ทำขึ้นที่บ้าน กับอีกลักษณะหนึ่งคือ จัดที่สถานบริการ (Center – based programs) เป็นบริการเด็กกลุ่มใหญ่ ซึ่งในการจัดบริการจำแนกตามอายุได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเด็กทารก (อายุ 2 ขวบแรก)
2. กลุ่มเด็กเล็ก (อายุ 2 – 4 ขวบ)
3. กลุ่มเด็กปฐมวัย และประถมต้น (อายุ 5 – 8 ขวบ)

ด้วยลักษณะความแตกต่างของกลุ่มเด็ก ทำให้สถานบริการ และโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับเด็ก 8 ขวบแรก ที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ละขวบปี มีความแตกต่าง และก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมากด้วยเหตุนี้ทำให้การดูแล การเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกัน เป็นเหตุให้มีรูปแบบของการจัดสถานบริการแตกต่าง ตามวัยของเด็กด้วย ซึ่งอาจจำแนกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานที่ที่รับดูแล และเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) เป็นบริการการดูแลเด็ก จำแนกได้ เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ศูนย์ดูแลเด็ก (Childcare centers) เป็นสถานที่รับดูแลเด็กเพื่อการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยศูนย์จะเน้นการเลี้ยงดูแก่เด็กมากกว่าการให้การศึกษา วัยของเด็กที่รับดูแลอาจเริ่มตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นไป หรือรับเฉพาะเด็กเล็ก บริการอาจจัดให้เฉพาะกลางวัน เรียกว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Day – care center) หรือตลอด 24 ชั่วโมง

1.2 บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Familyday care) เป็นครอบครัวที่เปิดบริการรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ รับเด็กประมาณ 7 – 12 คน อาจเป็นลูกญาติ ลูกเพื่อน ลูกเพื่อนบ้าน โดยเลี้ยงไปควบคู่กับ

ลูกตนเอง การดูแลให้การกินอยู่ตามปกติสบาย ๆ การรับดูแลอาจดูแลทั้งวัน หรือดูแลเป็นชั่วโมง เฉพาะช่วงที่ผู้ปกครองไปธุระก็มีบ้าง

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการเตรียมเด็กในการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ได้แก่

2.1 โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery school) เป็นโรงเรียนที่พัฒนามาจากศูนย์ดูแลเด็ก การจัดบริการเน้นการดูแลแก่เด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และการมีสุขภาพดี จัดสำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ขวบ บางแห่งอาจรับอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เปิดรับเลี้ยงตั้งแต่ครึ่งวันถึงเต็มวัน เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนไปพร้อม ๆ กัน เป้าหมายของการดูแลอยู่ที่การพัฒนาสังคม และสติปัญญาสำหรับเด็ก เราจึงเรียกโรงเรียนลักษณะนี้ว่า โรงเรียนเด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็ก

2.2 โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Prekindergarten) ลักษณะเหมือนโรงเรียนเด็กเล็ก แต่เน้นการเตรียมตัวเด็ก เพื่อเข้าเรียนชั้นอนุบาล รับเด็กอายุ 3 ½ - 5 ขวบ

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนอนุบาล เป็นบริการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา รับตั้งแต่อายุ 3 - 6 ขวบ มี 3 ชั้นเรียน คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐและเอกชนจัดทำขึ้นไม่นับเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับอเมริกา โรงเรียนอนุบาลเป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 5 – 6 ปี

โรงเรียนอนุบาลสาธิต เป็นอีกลักษณะหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลที่เปิดในมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเชิงวิชาการ หรือเป็นไปตามความต้องการของสถาบันแม่

กลุ่มที่ 4 โรงเรียนเตรียมชั้น ป.1 (Pre – first grade หรือ Junior first grade) เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนชั้นอนุบาล ได้เข้าเรียนเพื่อปรับตัวก่อนขึ้นชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เปิดรับเด็กอายุ 6 – 7 ปี สำหรับประเทศไทยรู้จักกันในนาม “ชั้น ป.เตรียม” หรือ เตรียมชั้นประถมปีที่ 1

กลุ่มที่ 5 โรงเรียนสำหรับเด็กป่วย (Hospital school) โรงพยาบาลบางแห่งจะจัดโรงเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเพื่อได้ศึกษาเล่าเรียน หรือทบทวนบทเรียนขณะอยู่โรงพยาบาลสำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดเป็นห้องเล่น (play room) เป็นห้องที่จัดเตรียมให้ประโยชน์สำหรับการศึกษารองของเด็ก เด็กได้มาเล่น และเรียนรู้ที่ห้องเล่นนี้ แต่บางครั้งผู้จัดอาจต้องไปบริการถึงเตียง หรือห้องเด็กป่วย ซึ่งจะใช้ในกรณีที่เด็กป่วยไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ โรงพยาบาลเด็กเป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่มีการจัดห้องเล่น และการบริการเครื่องเล่นที่เตียงโดยผู้สอนเป็นทั้งครู และพยาบาล(กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 19-20)

ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยโดยทั่วไปจึงมุ่งเน้นจัดการศึกษาและเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการ และเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง ให้ได้รับสิ่งที่พึงประสงค์จากโรงเรียน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยจะต้องมีความรู้ถึงพัฒนาการการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง

2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ กิจกรรม บรรยากาศทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ การจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียนระดับปฐมวัย การจัดที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานของคน การจัดสถานที่ให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับมอบหมายการให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น และผู้รู้ และแหล่งข้อมูล การจัดระบบนิเวศวิทยาในโรงเรียน และชุมชนเพื่อเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่ต่างมีประโยชน์เกื้อกูลกัน การจัดโรงเรียนสีขาว ห้องเรียนเขียว เป็นต้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความเป็นกัลยาณมิตรของครูผู้สอน ที่รักเมตตาเอาใจใส่ให้นักเรียนทุกคนอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 50)

อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับสภาพการใช้งาน การจัดอาคารเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยถือเป็นสิ่งสำคัญ (อารมณ สุวรรณपाल. 2537ก : 112 – 113) กล่าวถึงอาคารเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยว่าควรเป็นอาคารชั้นเดียว ขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีระเบียบกว้างขวางสำหรับเดินได้อย่างสะดวก สีของอาคารทั้งภายนอก และภายใน ควรเป็นสีที่เย็นตา อาจเป็นสีเขียวอ่อน สีฟ้า หรือสีเหลือง เป็นอาคารที่ระบายความชื้นได้ดี แสงสว่างเข้าได้เต็มที่ และมีอากาศถ่ายเทสะดวก ส่วนพื้นอาคารเป็นซีเมนต์ หรือไม้ก็ได้แล้วแต่แบบ แต่พื้นห้องไม่ควรขัดมันจนลื่นเพราะจะเป็นอันตรายต่อเด็ก และห้องเรียน จัดว่าเป็นห้องที่มีความสำคัญ เนื่องจากชีวิตแต่ละวันของเด็กจะอยู่ที่นี้เป็นส่วนใหญ่ ทั้งเรียน เล่น ทำงาน และพักผ่อน เมื่อเป็นเช่นนี้การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น (ศศิธร เวียงเหล็ก. 2542 : 38)

การจัดสภาพแวดล้อม คือ การจัดสภาพแวดล้อมทั้งในอาคาร และนอกอาคารเรียน จะช่วยสร้างและหล่อหลอมจิตใจของเด็กโดยการซึมซับที่เขาไม่รู้ตัว

สถานศึกษาปฐมวัยของเอกชนส่วนใหญ่ได้สร้างสิ่งเหล่านี้ในสถานศึกษา เช่น การจัดตกแต่งบริเวณอาคารด้วยไม้ดอกไม้ประดับที่สวยงาม การจัด และตกแต่งอาคารด้วยศิลปะประดิษฐ์ และภาพวาดต่าง ๆ การตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม ทำให้เด็กรู้สึกสดใส และมีความสุข จัดให้มีของเล่นตามความสนใจทั้งเครื่องเล่นสนาม และอุปกรณ์ในร่ม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมด้านบุคคล จุดเด่นของสถานศึกษาปฐมวัยของเอกชน คือ การปลูกฝังให้บุคลากรของสถานศึกษามีความรัก และเอาใจใส่ต่อเด็กดุจลูกหลาน ครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความจริงใจต่อเด็กไม่เครียด มีความอ่อนโยนต่อเด็ก สนใจเด็ก และพร้อมจะช่วยเหลือเด็กทุกโอกาสการสร้างบุคลิกที่ดีของครูทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น อยากมาโรงเรียน อยากใกล้ชิดครู มีความผูกพันกับครู และโรงเรียน สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และบุคลากรต่างเป็นปัจจัยเสริมที่สถานศึกษาปฐมวัยของเอกชนดำเนินการได้ดีมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 71)

อารมณีสวรรณपाल (2537ข : 116) ได้แบ่งพื้นที่ภายนอกอาคารเรียน หรือรอบบริเวณโรงเรียนไว้ดังนี้

สนาม เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการออกกำลังกาย เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวตามใจชอบ ซึ่งเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก สนามส่วนหนึ่งควรแบ่งเป็นสนามหญ้าเพื่อให้เด็กวิ่ง เล่น นั่ง หรือนอน อีกส่วนหนึ่งของสนามที่เหลือควรจัดเป็นสนามเด็กเล่น

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือการจัดชั้นเรียนมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะในแต่ละวันเด็กจะใช้ระยะเวลาอยู่ที่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งเรียน เล่น ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการพักผ่อนหลับนอน ดังนั้นการจัดห้องเรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม ดังที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกล่าวถึงหลักในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียน ไว้ดังนี้ คือ

1. สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนต้องปลอดภัยสะอาด และกว้างขวางสำหรับให้โอกาสเด็กได้สำรวจเรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น สนามเด็กเล่น บริเวณรอบ ๆ อาคารเรียน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรมีการจัดสิ่งแวดลอมสำหรับการเรียนรู้ รวมถึงบรรยากาศที่ดี และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กต้องเป็นไปในทางบวก สนับสนุนพัฒนาการทุกด้านของเด็ก
2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ทำได้ด้วยการจัดมุมประสบการณ์ หรือจัดมุมเล่นตามบริเวณต่าง ๆ ของห้อง
3. การจัดพื้นที่ที่มีความสำคัญต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่ง โดยไม่รบกวนคนอื่น จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดัง และเงียบออกจากกันที่กันแบ่งอาณาเขตของมุมเล่นต่าง ๆ
4. ต้องสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ มีแสงสว่างเพียงพอภายในห้อง
5. มีสื่อเพียงพอหลากหลายเหมาะสมกับวัยเด็ก และต้องมีความทนทานจัดวางไว้บนชั้นเตี้ย ๆ แสดงให้เห็นชัดเจน เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง เด็กวัยนี้ต้องการสื่ออุปกรณ์ที่สามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง เป็นการช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นสัมผัสวัสดุศิลปะ หนังสือภาพ ฯลฯ ควรหมุนเวียนเปลี่ยนสื่อเป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และเด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจแต่ละคน
6. มีที่จัดเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กเป็นสัดส่วนชัดเจน ซึ่งอาจจัดได้หลายแห่งในห้อง
7. สภาพแวดล้อมที่จัดให้เด็ก ควรมีส่วนที่อ่อนนุ่มบ้าง เช่น เบาะ พรม แก้วโยก วัสดุ นุ่ม ๆ เช่น ทราย แป้ง น้ำ ฯลฯ
8. สภาพแวดล้อมภายนอก เช่น สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น มีดิน ทราย หญ้า

พื้นที่สำหรับเล่นของที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นที่สำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องตวง ถ้วยน้ำพลาสติก เครื่องเล่นสนาม สำหรับปีนป่ายทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาในระดับปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการส่งเสริม ความสามารถของเด็กในการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม โดยมีอาคารเรียนสะอาด ปลอดภัย มีต้นไม้ร่มรื่นสวยงาม มีเครื่องเล่นสนามเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนของเด็ก

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการในการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์จัดว่าเป็นวิธีการ และขั้นตอนสำคัญ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากส่งผลให้การจัดประสบการณ์ ถูกจัดได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องกับพัฒนาการ และหลักการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ ซึ่งกระบวนการในการวางแผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย การจัดลำดับ การเลือก การสร้างความสมดุล และการวิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลายๆ ทาง ทั้งนี้เพื่อวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน (สิริมาภิญญอนันตพงษ์. 2537 : 28)

การเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการพัฒนา และส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน (โชติรส โสภณเมณี. 2543 : 35)

การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมิน และปรับปรุงตนเอง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การแก้ปัญหา จากสถานการณ์ต่าง ๆ กัน รวมทั้งจัดกิจกรรมให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในปฏิบัติจริง ประเมินผลการปฏิบัติ และปรับปรุงแก้ไขตนเอง และการจัดการเรียนการสอนให้เด็กปฐมวัย แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การฟัง การถาม การอ่าน การเขียน การค้นคว้าทดลอง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 45 – 46)

การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น และได้รับพัฒนาการทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และครุควรศึกษาหลักสูตร โดยเฉพาะในส่วนที่ต้องยึดเป็นหลักสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภท ที่มีอายุ 3 – 6 ปี
2. เป็นการพัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา
3. เป็นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. เป็นการจัดประสบการณ์ที่让孩子สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมี
ความสุข
5. เป็นการพัฒนาเด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาระดับก่อนปฐมวัย
6. เป็นการพัฒนาเด็กโดยให้ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม (กรมวิชาการ. 2541 : 2)

คณะกรรมการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 32 – 34) ได้กำหนดกิจกรรมหลักที่ควรจัดให้แก่เด็กเป็นประจำทุกวัน มีดังนี้

1. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์ และศูนย์
การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุม
หนังสือ เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความ
คิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่างๆ เป็นเครื่องมือ เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ ปั้น ฉีก
ตัด ปะ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ครูอาจเลือกจัดต่างๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเล่นเสมอ

3. เกมการศึกษา เกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา การคิดของเด็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีกฎกติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือสามารถเล่นเป็นกลุ่มก็
ได้ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 – 6 ปี เช่น เกมจับคู่แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ ต่อ
ภาพเหมือนหรือโดมิโน ลอดโต ภาพตัดต่อ เกมต่อตามแบบ เกมร้อยลูกปัดตามแบบ ฯลฯ เกมการศึกษาที่
กล่าวมาทั้งหมดนี้ช่วยให้เด็กได้รู้จัก สังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง
จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ และระยะ

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในวงกลม หรือกิจกรรมที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
ซึ่งจัดให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดย
จัดในลักษณะต่างๆ เช่น สนทนา นิทาน สาธิตทดลอง ทักษะศึกษา ประกอบอาหาร เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับ
เด็ก ฯลฯ

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นของเล่นประเภทลากเข็น จูงเล่น
ทราย เล่นน้ำ ถีบจักรยาน 3 ล้อ เคลื่อนไหวข้ามเครื่องกีดขวางอย่างง่าย ๆ เล่นเกมต่างๆ ในการเล่นกลางแจ้ง
นั้นเป็นการตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง อารมณ์จิตใจเบิก
บาน สดชื่นแจ่มใส มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้รับบทบาทของการเล่น และการอยู่ร่วมกัน

6. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

อย่างอิสระตามจังหวะ โดยส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงหรือคำสั่ง ส่งเสริมด้านจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ จังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ เช่น เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะระฆัง สามเหลี่ยม รำมะนา กลอง ฯลฯ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ อาจนำคำคล้องจอง การร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเต้น การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ มาประกอบในการทำกิจกรรม และก่อนจบกิจกรรมควรมีช่วงเวลาให้เด็กได้พักผ่อน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เพราะหากเด็กได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความเหมาะสม ถูกต้องกับพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

2.5 ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 11)

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2538 : 47) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ หรือระบบความรู้ที่มนุษย์ค้นพบ หรือคิดค้นขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย มีความสะดวกสบาย สุขสงบ และบันเทิงใจ อาจเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตนของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาก่อน หรือเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของกลุ่มชนก็ได้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2536 : 6) อธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นสิ่งที่มีขอบเขตกว้างขวาง ลึกซึ้ง หมายถึง คตินิยม ความรู้ ความสันทัด การรู้เท่าทันธรรมชาติของสรรพสิ่งรอบตัว และการเลือกเฟ้นความคิด วิธีการใช้ชีวิตประจำวันอย่างได้ผล เป็นเรื่องของการสั่งสมประสบการณ์มาหลายชั่วคน

วิสากุล กองทองนอก (2543 : 10) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ หรือองค์ความรู้ที่มนุษย์ค้นพบ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สั่งสมประสบการณ์มาหลายชั่วคน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัยมีความสุขในชุมชน

รุ่ง แก้วแดง (2541 : 204 – 205) อธิบายว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

การส่งเสริมภูมิปัญญาหมายถึง การส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ให้เด็กได้แสดงพฤติกรรม และใช้ความรู้ความสามารถ ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมภูมิปัญญา หมายถึง การส่งเสริมความรู้ ความสามารถ และทักษะของเด็ก ซึ่งสร้างขึ้นมาจากการสั่งสมประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุ้งแต่ง พัฒนา และมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชีวิตของตนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสภาพธรรมชาติ รวมทั้งเหมาะสมกับยุคสมัย

ประเภทของภูมิปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ (2541 : 23) ได้แบ่งภูมิปัญญาออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในกรณีต่าง ๆ ได้ในเบื้องต้น เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต เช่น การแก้ไขโรคและแมลง และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค คือ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นขบวนการที่จะให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ เช่น การใช้เครื่องมือ และครกตำข้าว

3. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและป้องกันโรค โดยการสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และรู้จักประยุกต์ความเชื่อของท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพ อนามัย เช่น ผู้รอบรู้เรื่องสมุนไพร

4. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ทั้งด้านธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ป่าไม้ การรักษา การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิม เพื่อการอนุรักษ์ เช่น การเคารพแม่น้ำ พิษพันธ์ุ ทรัพยากร และโบราณวัตถุ

5. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน ให้พิจารณาด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นหลัก เช่น กองทุนต่าง ๆ ในชุมชน สหบาลข้าว (ธนาคารข้าว) สหกรณ์ ร้านค้า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การจัดการผลิต กลุ่มแม่บ้าน และเยาวชน

ดังนั้น ภูมิปัญญา แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ คือ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ศาสนา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากร ธรรมชาติ ทัศนกรรม และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนนั้น ๆ

กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา

ในการเรียนรู้ภูมิปัญญาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การเรียนรู้ บางอย่างก็รับจากภายนอกเข้ามาเกือบทั้งหมด ในลักษณะเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ แต่บางอย่างก็มีการปรับและประยุกต์ให้ใช้ได้เหมาะสม กับ

สภาวะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของชุมชน ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 203 – 204) ดังนี้

1. การเรียนรู้ ฝึกฝน และได้รับการอบรมสั่งจากญาติ ผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครอบครัวและผู้มีบุญคุณ บางคนเข้าวัดฟังธรรม บางคนเข้าป่าเรียนรู้จากธรรมชาติ
2. เรียนรู้จากธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในชุมชน ที่เป็นแรงกระตุ้น เป็นแรงผลักดัน หรือเป็นแรงจูงใจให้ผู้ทรงภูมิปัญญา นำสิ่งเหล่านี้มาทบทวน ไตร่ตรอง แล้วนำมาเป็นฐานการเรียนรู้ของตนเองในเวลาต่อมา
3. การศึกษาจากสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือ หน่วยงาน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงปัญญาชาวบ้านจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำหลายคนได้รับความรู้จากการเข้ารับการจัดกิจกรรมฝึกอบรม นำมาปรับให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเอง
4. การเรียนรู้ทางกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ จัดขึ้นพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผ่านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายท่าน ขณะที่ยังอยู่ก็พยายามที่จะร่วมกิจกรรมของสถาบัน และหน่วยงานภายนอกจัดขึ้น ทำให้ได้รับความรู้มากมาย
5. เรียนรู้จากภูมิปัญญา จากตำราทั้งเก่าและใหม่ เป็นการเรียนรู้โดยตรง
6. เรียนรู้จากการอบรม ฝึกฝนจากองค์กรของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้นำความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่สู่ชุมชน ทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างกว้างขวางแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องในการดำเนินชีวิตของตนเอง
7. เรียนรู้จากการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ครูอาจารย์หลายท่านได้ตระหนักว่านอกจากสอนเด็กในโรงเรียนแล้ว จำเป็นต้องขยายการศึกษาไปสู่ชุมชนด้วย
8. เรียนรู้จากการสัมผัส สัมพันธ์กับคนในชุมชน และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ปฏิบัติงาน ผู้ทรงภูมิปัญญาเมื่อเข้าไปสัมผัสกับชุมชน ก็เกิดการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา
9. เรียนรู้จากการทดลองปฏิบัติเป็นลักษณะร่วมมือของทุกท่านเพราะผู้ทรงภูมิปัญญาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง
10. เรียนรู้จากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญาชาวบ้าน นักพัฒนา ผู้สนใจทั้งระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด ในประเทศ และต่างประเทศ เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน เครือข่าย
11. สำนึกจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ สืบทอด และนำภูมิปัญญาที่ตนเองมีอยู่เข้ามานำการพัฒนา และการใช้ในชีวิตตนเอง
12. การเรียนรู้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เพื่อเป็นการรักษาชาวบ้านกันเอง ภายในครอบครัว

และกลุ่มเครือญาติ โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ และรูปแบบวิธีการยึดถือปฏิบัติที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานานของแต่ละตระกูล

13. การเรียนรู้ที่ได้จากการบวชเรียนเนื่องจากผู้ชายในภาคเหนือเมื่อถึงวัยอันสมควรจะนิยมบวชเป็นพระภิกษุและพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญา มีความรู้หลากหลาย เช่น การประกอบพิธีกรรม การสืบชะตา สะเดาะเคราะห์ การรักษาด้วยสมุนไพร คาถาอาคม เสกเป่าน้ำมนต์ เมื่อเห็นพระลูกศิษย์รูปใดมีความสนใจและมีความสามารถเพียงพอ ก็จะถ่ายทอดวิชาการรักษาแบบพื้นบ้านให้

14. การเรียนรู้ที่ได้จากการค้นคว้าจากตำราและเรียนรู้เพิ่มเติมจากประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติ แต่ละส่วนขององค์ความรู้ที่ได้มาจากความสนใจของตัวเอง

15. การเรียนรู้ที่ได้จากองค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการผสมผสาน หรือการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ หรือการได้มาด้วยระเบียบที่ถูกต้อง เช่น ผ่านการอบรม

การเรียนรู้ภูมิปัญญาเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้บางอย่างก็รับจากภายนอกเข้ามาเกือบทั้งหมด ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ เรียนรู้จากตำราทั้งเก่าและใหม่ เรียนรู้จากญาติผู้ใหญ่ ครอบครัว ผู้ทรงภูมิปัญญาโดยการปฏิบัติจริง เรียนรู้โดยการฝึกอบรมจากองค์กรต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐ แต่บางอย่างก็มีการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

จากรวณ ธรรมวัตร (2531 : 63 – 70) กล่าวถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน สรุปได้ว่าการถ่ายโยงความรู้ของชาวอีสาน เพื่อสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งมายังอีกรุ่นหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการ และกลุ่มเป้าหมาย วิธีการถ่ายโยงความรู้แก่เด็กจึงแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ

1. วิธีการถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กต้องง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน ดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน และการลองทำ การเล่นปริศนาคำทำนาย เกิดจากนิสัยชอบซักถามของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยเด็กเป็นช่วงแห่งการเรียนรู้โลกรอบตัว เช่น การเรียนรู้ร่างกาย เรียนรู้ถ้อยคำ การผูกปริศนา จึงเลือกใช้คำที่ไพเราะพจนาน คำเปรียบเทียบกับให้ซ้ำกัน คำคล้องจองให้เสียง และจังหวะเพื่อสร้างแรงดึงดูดใจ เพื่อให้เด็กจดจำได้ง่าย ส่วนการเล่านิทาน เป็นการถ่ายโยงความรู้โดยอาศัยความรู้ ความสนุกสนานจากตัวละครในเรื่อง และวิธีการเล่าที่น่าสนใจ นิทานเป็นเรื่องสั้น ๆ เนื้อหาเป็นเรื่องสร้างเสริมนิสัย และบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ สิ่งที่ดีควรทำ และ ไม่ควรทำ

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่

วัยผู้ใหญ่เป็นวัยทำงานวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้ใหญ่จึงมีวิธีการแตกต่างกันไป วัฒนธรรมอีสานมีวิธีการถ่ายโยงภูมิปัญญาหลายรูปแบบ เช่น วิธีการเล่า พิธีสู่ขวัญ พิธีทางศาสนา พิธีกรรม ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนวิธีอ่านหนังสือ คัดหนังสือ และวิธีแสดงมหรสพ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยวิธีการบอกเล่าในวัยนี้มีสาระประโยชน์ด้านการเพิ่มพูนความรู้จากการฟัง และเป็นการรวมทางสังคมเพื่อทำงานร่วมกัน หรือช่วยเหลือกัน ผู้เล่าคือ ผู้อาวุโส หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ พิเศษในการถ่ายทอดภูมิปัญญา เช่น งานศพ ประเพณีทางพุทธศาสนา และพิธีสู่ขวัญ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญานั้น มีวิธีการแตกต่างกันไป เช่น การถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว การถ่ายทอดโดยวิธีการรวมกลุ่ม และการถ่ายทอดจากหน่วยงานของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาในรัฐของสื่อบันเทิง โดยสอดแทรกในกระบวนการ และเนื้อหา หรือคำร้อง ของบันเทิง เช่น คำร้อง ของลิเก ลำตัด ของภาคกลาง มโนราห์ ตะลุง ของภาคใต้ กลอน คำพญา คำสอย ของภาคอีสาน คำขอ ของภาคเหนือ เป็นต้น

แนวคิดในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 182 – 206) ได้เสนอแผนงานเพื่อเป็นกรอบ และแนวทางในการดำเนินงาน การส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาดังนี้

1. การส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการเสนอแนวทาง และมาตรการที่จะนำภูมิปัญญาไปถ่ายทอดไว้ในหลักสูตรกลาง หรือหลักสูตรท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสมดุล ระหว่างเนื้อหาสาระเกี่ยวกับภูมิปัญญาสากลเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้คุณค่า และความสำคัญของ ภูมิปัญญาไทยควบคู่ไปกับภูมิปัญญาสากล

2. การส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ที่มีความหมายยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาสจากการศึกษาในโรงเรียน

3. การส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การที่มนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง สามารถแก้ปัญหา และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน อันเนื่องมาจากการรู้จักใช้ประโยชน์จากการมองประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ จะดำเนินสืบเนื่องติดต่อกันไปตั้งแต่เกิดจนตาย จัดว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต และสังคมแห่งการเรียนรู้

4. การยกย่องครูภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรการสนับสนุนให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงภูมิปัญญาไทยได้รับการยกย่องให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับยกย่องทั้งในบทบาท และสิทธิที่ควรมี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในด้านการจัดการศึกษา
2. การยกย่องครูภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

3. การส่งเสริมการวิจัยภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา
4. การบริหารและการจัดการด้านภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

ดังนั้น การส่งเสริมภูมิปัญญาจึงเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักวิถีชีวิตของท้องถิ่น และรู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรได้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ จึงควรมีการฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

2.6 ด้านอาหารและสุขภาพ

ปราณี แก้วเจริญ (2533 : 160 – 161) กล่าวถึง หลักการจัดอาหารให้เด็กปฐมวัยในส่วนของ การกำหนดรายการอาหารว่า สิ่งที่ต้องคำนึงประการหนึ่ง คือ ความต้องการของเด็ก โดยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของอาหารที่เด็กชอบว่ามีดังต่อไปนี้

1. รูปร่าง และขนาด เด็กชอบอาหารที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ ตักรับประทานง่าย ชอบอาหารที่เป็นชิ้น อาจเป็นชิ้นเล็ก ๆ รูปไข่ รูปกลม รูปเหลี่ยม หรืออาหารที่ตัดเป็นชิ้นเสียบไม้
2. สี เด็กชอบอาหารที่มีสีต่างๆ เช่น สีเหลืองของฟักทอง สีแดงของมะเขือเทศ สีเขียวของผัก ดังนั้นถ้าเป็นอาหารมากกว่า 1 รายการ ควรจัดรายการให้สีที่เข้ากันได้ ไม่ซ้ำกันจนเกินไป
3. ลักษณะเนื้อ ของอาหารมีหลายลักษณะ เช่น อ่อนนุ่ม กรอบ เหลว ชัน และเนื่องจากเด็กไม่ชอบความขำซาก ดังนั้นในรายการอาหารเดียวกันจึงควรจัดให้มีอาหารในหลายลักษณะ
4. รสชาติ เด็กชอบอาหารที่มีรสอ่อน และมีรสออกหวานมากกว่าเปรี้ยว หรือเค็ม
5. กลิ่น เด็กไม่ชอบอาหารที่มีกลิ่นฉุน เช่น หัวหอม ต้นหอม แต่ควรใส่ให้เด็กรับประทานบ้างเพื่อให้เคยชิน
6. อุณหภูมิ ภูมิอากาศ และอุณหภูมิของอาหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกอยากอาหารของเด็ก ฉะนั้นเวลาที่อากาศร้อนจัดควรจัดอาหารจำพวกผัก ผลไม้ เครื่องดื่มเย็น ๆ ถ้าเป็นช่วงที่อากาศหนาวควรหาอาหารหรือเครื่องดื่มอุ่น ๆ

ยุวดี กาญจนันฐิติ (2529 : 618) ได้ให้หลักการจัดบริการอาหารในสถานศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ต้องมีประโยชน์ และปลอดภัยอาหารมีประโยชน์ ประหยัด และปลอดภัย หมายถึง การเลือกประกอบอาหารที่มีประโยชน์ต่อความเจริญเติบโตของเด็กโดยการยึดอาหารหลัก 5 หมู่ ที่มีในท้องถิ่น นอกจากนั้นต้องสามารถจัดรายการอาหารได้อย่างประหยัดเงิน เวลาแรงงาน รวมทั้งอาหารที่จัดต้องมีความปลอดภัยในการบริโภค คือ ไม่เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย

ศศิธร เวียงเหล็ก (2542 : 58) กล่าวว่า อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับร่างกาย โดยเฉพาะเด็กระดับปฐมวัยจะต้องการอาหารสำหรับการเจริญเติบโตเพราะเขี้ยวที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความเจริญทางด้านสมอง จึงต้องการอาหารที่มีคุณค่า และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกายของเขา อาหารสำหรับเด็กประกอบด้วยอาหารเสริม คือ ชวงค์ หรือบ่าย และอาหารหลักได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารเหล่านี้ต้องเป็นอาหารที่มีคุณค่า

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารของเด็กควรมีดังนี้

1. รับประทานอาหารให้อิ่มก่อนแล้วจึงดื่ม
2. ไม่รับประทานอาหารคำโต ไม่เคี้ยวอาหารเสียงดัง และเคี้ยวอาหารให้ละเอียด
3. ไม่พูดคุย หรือเล่นในขณะที่รับประทานอาหาร
4. เวลาไอ หรือจามควรหันหน้าออกนอกจากอาหาร และใช้ผ้าปิดปาก และจมูก
5. ไม่ควรใช้มือหยิบจับอาหารรับประทาน
6. ฝึกให้เด็กหยิบจับช้อนส้อม และตักอาหารอย่างถูกวิธี
7. ไม่เคาะช้อนส้อมเล่น หรือส่งเสียงดังขณะรับประทานอาหาร
8. ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด
9. หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ ควรนำภาชนะไปเก็บในที่ที่จัดไว้

การจัดอาหารสำหรับเด็ก

การจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ยึดหลักอาหาร 5 หมู่ เด็กจะต้องได้รับอาหารให้พอเพียงและครบสารอาหาร พ่อแม่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามปริมาณอาหารที่เด็กควรจะได้รับ

(ชวลิต รัตนกุล. 2514 : 23)

การให้อาหารเด็กควรคำนึงถึงความสะอาดด้วย เพราะอาหารดีมีประโยชน์แต่ถ้าไม่สะอาด ไม่ได้ระมัดระวังให้ถูกอนามัยแล้ว อาจจะทำให้เกิดโรคได้ เช่น โรคอุจจาระร่วง อาหารเป็นพิษได้

การเตรียมและให้อาหารสำหรับเด็ก

ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือให้สะอาด ใช้ภาชนะที่สะอาดบรรจุอาหารเสมอและเก็บไว้มิดชิดไม่ให้แมลงวันตอม ในเวลาหุงต้มอาหาร ควรให้สุกเดือดอย่างทั่วถึง อาหารประเภทเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู เนื้อ ไก่ เป็นต้น เมื่อจะนำไปหุงต้มควรล้างให้สะอาดและสับให้ละเอียด ควรให้รับประทานเฉพาะส่วนที่เนื้อเท่านั้น ไม่ควรจะให้มีการดูหรือส่วนที่เป็นหนังปะปนไปด้วย อาหารประเภทผักควรล้างให้สะอาดก่อนหั่นและหากนำไปต้มกับเนื้อสัตว์สับให้ละเอียด ควรประกอบอาหารไม่ให้มีรสจัด เช่น เค็ม หวาน เผ็ดหรือเปรี้ยวจนเกินไป อาหารที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุดได้แก่ประเภทแกงจืดแล้วนำไปผสมกับข้าวที่นุ่ม ๆ ให้เด็กรับ

ประทาน วัสดุที่นำมาประกอบอาหารควรสดใหม่และนำอาหารที่สุกใหม่ๆ มาให้เด็กเสมอ พยายามนำอาหารแปลกๆ ใหม่ๆ ไม่ซ้ำกันสลับเปลี่ยนให้เด็กทุกวัน

การเตรียมอาหารและการให้อาหารสำหรับเด็ก ควรยึดหลักความสะอาดเป็นสำคัญและควรหุงต้มให้สุกอย่างทั่วถึง รสชาติอาหารต้องจืดๆ ไม่มีรสจัดเกินไปและนำอาหารที่ประกอบเสร็จใหม่ๆ ให้แก่เด็กเสมอ วัสดุประเภทผัก หรือ เนื้อสัตว์ที่นำมาประกอบอาหารควรสดใหม่เท่านั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอาหารเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กในระดับปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ร่างกายกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมทั้งความเจริญทางด้านสมอง จึงต้องการอาหารที่มีคุณค่าครบ 5 หมู่ และมีความสะอาดปลอดภัยปนด้วย ดังนั้นโรงเรียนควรจัดอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด ปลอดภัย มีประโยชน์ และมีสารอาหารครบ 5 หมู่ ให้กับเด็กอย่างเพียงพอ

การบริการด้านสุขภาพ

ในสถานศึกษาปฐมวัยเป็นการบริการที่จัดแก่เด็กเพื่อป้องกันความเจ็บป่วยส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี มีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยง่าย ตลอดจนการบำบัดรักษาให้หาย การบริการสุขภาพที่สถานศึกษาจัด ได้แก่ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บริการอาหารกลางวันสำหรับเด็กที่ขาดแคลน บริการน้ำสะอาด และบริการด้านทันตกรรมป้องกัน

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2526 : 74 – 75) แบ่งขอบข่ายการจัดบริการด้านสุขภาพ และสวัสดิภาพนักเรียนไว้ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดควบคุมดูแลปรับปรุงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดี และถูกสุขลักษณะเพื่อช่วยให้นักเรียนมีสภาวะทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคมที่ดี ป้องกันโรค ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี และสุนิษย์ที่ดีอีกด้วย
2. บริการการตรวจสุขภาพนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน เป็นการตรวจสอบ และค้นหาความผิดปกติทางด้านสุขภาพของนักเรียน และบุคลากรตั้งแต่ระยะแรก เป็นการป้องกันการแพร่ของโรคติดต่อ และปลูกฝังนิสัยในการรักษา และตรวจสุขภาพของตนเองเสมอ
3. การควบคุมโรคติดต่อ เป็นการป้องกันมิให้เกิดโรคติดต่อขึ้นในสถานศึกษา หรือถ้าเกิดโรคติดต่อขึ้น ก็พยายามควบคุมโรคหรือจำกัดการแพร่กระจายมิให้เผยแพร่ต่อไปอีก การควบคุมโรคติดต่ออาจทำได้โดยการให้ภูมิคุ้มกันโรคตามวัยของเด็ก
4. การปฐมพยาบาล เป็นการช่วยเหลือนักเรียนขั้นต้น เมื่อนักเรียนประสบอันตราย อุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วย เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยก่อนน่านักเรียนส่งโรงพยาบาล ซึ่งสถานศึกษาควรมีอุปกรณ์ยา และเวชภัณฑ์อื่น ๆ ตลอดจนครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีพยาบาลประจำในสถานศึกษานั้น

5. การบริการอาหาร การจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ที่มีปัญหาขาดแคลนอาหารกลางวัน เป็นการบรรเทาความเดือดร้อน และช่วยส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีให้แก่นักเรียน

6. การจัดโครงการสวัสดิภาพของนักเรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดบริการให้ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา ไม่เกิดอุบัติเหตุ และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องยาอีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สถานศึกษาควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี ควรจัดให้มีห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บริการด้านทันตกรรม ตลอดจนให้ประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กในด้านสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีต่อการรักษาสุขภาพของเด็ก เพื่อเด็กจะได้นำเอาความรู้และประสบการณ์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.7 ด้านความปลอดภัย

อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ทุกขณะโดยเฉพาะกับเด็กเล็ก ๆ ในสถานศึกษา ดังนั้นการบริการให้ความปลอดภัยจึงมีความสำคัญต่อเด็ก ผู้ปกครอง และสถานศึกษาโดยตรง หน้าที่ของสถานศึกษาเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยมี 6 ประการ คือ (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539 : 134 – 135)

- 1) สร้างการเรียนรู้ถึงภัยอันตรายต่าง ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการจัดบริการและประสบการณ์
- 2) เด็กเรียนรู้วิธีการรักษาความปลอดภัยและป้องกันมิให้เกิดอันตราย
- 3) การให้บริการด้านความปลอดภัย ช่วยปลูกฝังนิสัยเด็กให้รักษาความปลอดภัยได้ด้วยตนเอง
- 4) การช่วยผ่อนคลายความกังวลใจให้แก่ครูและผู้ปกครองในเรื่องอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก
- 5) การลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยที่เกิดจากภัยอันตรายต่าง ๆ
- 6) การช่วยลดความสิ้นเปลืองของรายจ่ายที่ต้องใช้เมื่อเด็กได้รับอันตราย

ในหลายประเทศได้กำหนดเกณฑ์ของมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยในโรงเรียนและถือเป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญ สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนไว้สำหรับให้โรงเรียนเอกชนไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับสวัสดิภาพของโรงเรียน เฉพาะเรื่องของอาคารสถานที่ ในองค์ประกอบที่ 7 ประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530)

- 1) มีการจัดทำดูแล และตกแต่งให้สถานที่และบริเวณของโรงเรียนอยู่ในสภาพดี สะอาดเรียบร้อย รมรื่น ปลอดภัย สวยงาม และสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด
- 2) มีการจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบให้อยู่ในสภาพการใช้การได้ดีแข็งแรง มั่นคง สะอาด สวยงาม มีระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับการใช้งานและสภาพของโรงเรียน

3) มีการจัดห้องเรียน และห้องประกอบให้เอื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์ และหรือการเรียน การสอนศึกษาอบรมแก่เด็กและบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อเด็กโดยตรงด้วย

นภาพรพรรณ อุณาภูล (2540 : 22) ให้จุดมุ่งหมายของการบริการด้านความปลอดภัย ไว้ว่า เป็นการบริการเพื่อตรวจหาป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ใดๆ ก็ตามซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ สำหรับ ในสถานศึกษาปฐมวัย โดยทั่วไปที่ให้บริการด้านความปลอดภัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบสิ่งต่างๆ สภาพแวดล้อมที่อาจทำให้เด็กเกิดอุบัติเหตุ และอันตรายให้อยู่ในสภาพ และสถานการณ์ปกติ

2. ป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นต่อเด็ก บุคลากรในสถานศึกษา

3. รักษาความปลอดภัยให้แก่เด็ก บุคลากรขณะที่อยู่ในสถานศึกษาขณะเดินทางไปกลับระหว่าง บ้าน และสถานศึกษา

4. ให้ความรู้ในการป้องกันรักษาความปลอดภัยให้แก่ตนเอง และผู้อื่น

5. ปลุกฝังนิสัยในเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่ทรัพย์สินตนเอง และผู้อื่นให้เกิดเป็น นิสัยที่ดี และมีเจตคติที่ดีในเรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัย

6. สร้างความมั่นใจ และความสบายใจให้แก่ผู้ปกครอง ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแล

อารมณ สุวรรณपाल (2537ข : 137 – 138) ได้สรุปขอบข่ายการบริการด้านความปลอดภัยใน สถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การบริการความปลอดภัยระหว่างเดินทาง ซึ่งครอบคลุมถึงความปลอดภัยในเรื่องการข้ามถนน การขึ้นลงรถโดยสาร การขึ้นลงรถโรงเรียน ความปลอดภัยขณะทัศนศึกษา

2. การบริการความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ความปลอดภัยในสถานศึกษาครอบคลุมถึงความปลอดภัยนอกห้องเรียน และภายในห้องเรียน ความปลอดภัยภายในห้องเรียน ความปลอดภัยภายนอกห้องเรียนครอบคลุมถึงความปลอดภัยที่สถานศึกษาบริการแก่เด็ก เมื่อเด็กอยู่ในสนามเด็กเล่น ห้องอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม บริเวณสถานศึกษา บริเวณบันได การขึ้น และลงบันได ส่วนความปลอดภัยภายในห้องเรียนครอบคลุมถึง ความปลอดภัยในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ โต๊ะ ม้านั่ง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายในห้องเรียน

3. การบริการความปลอดภัยจากบุคคล ความปลอดภัยจากบุคคลเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ที่ทางสถานศึกษาต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยนั้นเป็นความปลอดภัยจากพวกมิจฉาชีพ หรือบุคคลอื่น ยกตัวอย่างเช่น การดูแลเด็กหรือคุ้มครองมิให้ถูกบุคคลอื่นที่มีใจผู้ปกครองหรือผู้มีสิทธิ์รับเด็กปฐมวัยออกจากสถานศึกษา ซึ่งเรื่องนี้ ผู้บริหารควรต้องดูแลจัดทำบัตรรับเด็กที่แสดงสิทธิ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และความยินยอมของผู้ปกครองหรือพ่อแม่ของเด็ก อีกกรณีหนึ่งคือ ในกรณีที่พ่อแม่แยกกันหรือหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย และอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ปกครองเด็กโดยชอบธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งผู้ปกครองนั้นยินยอมให้เด็กออกจากสถานศึกษาไปกับอีกฝ่ายหนึ่ง กรณีนี้สถานศึกษาต้องดูแลให้ความปลอดภัยแก่เด็ก เพราะในบางครั้งการ

ขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ของเด็กต่อหน้าเด็ก ทำให้เด็กหวาดกลัวและสร้างปัญหาทางจิตใจให้แก่เด็ก สถานศึกษา จึงมีควรละเลยในเรื่องนี้

4. การบริการให้ความรู้ด้านสวัสดิศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการดูแลตนเอง ให้ปลอดภัยจาก อันตราย การป้องกันอุบัติเหตุ และการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยได้ตามวัย

ฟลอริโอ ออลลีส และ สเตฟฟอร์ด (Florio, Alles and Stafford. 1979 : 71 – 72) ระบุความมุ่งหมายของงานบริการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัย
- 2) เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการรักษาความปลอดภัย
- 3) ปลุกฝังพฤติกรรมที่ดีในการรักษาความปลอดภัย
- 4) เพื่อสร้างคุณประโยชน์ต่อบุคคล และส่วนรวมในด้านความปลอดภัย

เนื่องจากสถานศึกษาปฐมวัยเป็นสถานที่ที่นักเรียนต้องใช้เวลาประมาณหนึ่งในสามของวัน ประกอบกิจกรรมต่างๆ และมักเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียนบ่อยๆ บิดา มารดา และผู้ปกครอง มอบหมายภาระหน้าที่ในการให้การศึกษาบรม และการดูแลเด็กนักเรียนแทนตนชั่วคราว จึงมีอาจปฏิเสธความรับผิดชอบในการดูแลและจัดการต่างๆ ให้เกิดสวัสดิภาพสูงสุดแก่นักเรียนของตน (วิจิตร บุญยะโทตระ. 2527 : 322)

สถานศึกษาปฐมวัย ควรให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้งควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย ไม่อยู่ริมถนนใหญ่ มีสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือมีสิ่งสกปรก มีความชุ่มชื้นอบอุ่นหรือมีโจรผู้ร้ายในบริเวณนั้น (โสภาพรรณ ชัยสมบัติ. 2528 : 26) แต่โรงเรียนอนุบาลควรอยู่ใกล้ชุมชนไปมาสะดวกควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 150 ตาราง สำหรับโรงเรียนอนุบาลขนาดเล็ก และเพิ่มเนื้อที่ตามจำนวนเด็กมีพื้นที่เรียบใช้เป็นสนาม มีรั้วไม่ใหญ่ รอบโรงเรียนควรมีรั้ว และปลูกดอกไม้ ไม้ใบให้ร่มรื่น สวยงาม ส่วนอาคารเรียนอนุบาลควรสร้างเป็นอาคารชั้นเดียว ถ้าใช้อาคารสองชั้นควรจัดชั้นอนุบาลไว้ชั้นล่าง อาคารควรมีระเบียงกว้างเพื่อประโยชน์ใช้สอยได้ (เบญจา แสงมลิ. 2528 : 26 – 27)

การจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กไปเพื่อเรียนรู้โลกภายนอกเป็นครั้งแรกของชีวิต ซึ่งอาจเปรียบเหมือนบ้านหลังที่ 2 ของเด็ก ดังนั้นอาคารและสถานที่ต้องเหมาะสมกับเด็กวัยนี้ และโรงเรียนต้องจัดบรรยากาศให้ปลอดภัยและอบอุ่น คล้ายกับบรรยากาศในบ้าน ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรจัดให้มีได้แก่พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม คือ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องสำหรับบริการอำนวยความสะดวกต่างๆ และพื้นที่สำหรับผู้ปกครอง

ในด้านการจัดสนามและพื้นที่ภายนอกอาคาร นิคม ทาแดง และ กมลวรรณ ลิ้มปินาทร. (2529 : 201 – 202) กล่าวว่า การจัดพื้นที่ภายนอกอาคาร ควรจัดไว้ให้เด็กได้ใช้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเด็กมีความต้องการที่จะใช้มากถ้ามีปัญหาเรื่องความคับแคบของพื้นที่ควรจัดวางอุปกรณ์เครื่องเล่นบางส่วน และมีส่วนเป็นพื้นที่ว่างแล้วจัดกลุ่มเด็กให้เล่นเป็นเวลา การจัดพื้นที่นอกอาคารต้องจัดให้เป็นสัดส่วนมีทางเข้า

ออกจากอาคารได้สะดวก ควรมีสั่งกันหรือบอกรอบเขต พื้นที่ควรปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาและให้ความสวยงาม การจัดสนามเด็กเล่นตำแหน่งพื้นที่เล่นควรอยู่ทางทิศใต้หรือตะวันออกเฉียงใต้เพราะเป็นบริเวณที่รับแสงแดดทั้งวัน และลมพัดตลอดเวลา การจัดอุปกรณ์เครื่องเล่นควรให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสนองประโยชน์ใช้สอยของเด็ก และที่ได้อุปกรณ์เครื่องเล่นกลางแจ้งควรมีวัสดุรองรับที่ให้ความปลอดภัย เช่น ทราฟฟี่ลี่อ ย แผ่นยาง เป็นต้น

ดังนั้น ความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องให้บริการ และจัดอันตรายให้แก่เด็กปฐมวัยที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ เช่น จัดครูเวรดูแลความปลอดภัยของเด็กภายในบริเวณโรงเรียน และมีมาตรการในการดูแลและป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก ดังนั้นการดำเนินงานด้านต่างๆ ในเรื่องความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ มีความรัดกุม และถูกต้องตามกฎหมาย

2.8 ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก

เริงชัย หมิ่นชนะ (2535 : 44 - 47) กล่าวว่า ครูเป็นคนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาฝึกรบม เป็นงานที่ยาก เพราะต้องฝึกรบมสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะคนซึ่งมีพฤติกรรมสลับซับซ้อนการฝึกรบมจะต้องอาศัยกลวิธี กระบวนการหลายอย่าง ปัจจุบันมีผู้ประกอบอาชีพในสายครูอยู่ทั่วประเทศ ประมาณ 5 แสนคน ซึ่งเป็นอาชีพที่มีบุคลากรมากอาชีพหนึ่ง และพอสรุปได้ว่าครูดีนั้นจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีบุคลิกภาพดีไม่จำเป็นต้องมีรูปร่างหล่อ สวย แต่เป็นคนที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย

2. มีอารมณ์มั่นคง และอารมณ์ขัน จะทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุก ไม่เบื่อ

3. มีเทคนิควิธีสอนที่ดี

4. มีความรู้กว้างขวางในชีวิตที่ตนเองรับผิดชอบ และความรู้ทั่วไป

5. มีทัศนคติ และศรัทธาต่ออาชีพครูด้วยความจริงใจ

ชนาทิพย์ จุตระกูล (2536 : 224) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของครูที่จะรับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพที่ดีนั้น ครูจะต้องรับบทบาทของตนโดยสรุปว่า

1. เตรียมการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละคน

2. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียน

3. อบรม สั่งสอนฝึกพฤติกรรม และปกครองเด็ก

4. จัดเตรียมสื่อ ใช้สื่อ อุปกรณ์ และปกครองเด็ก

5. ประสานงานกับครู เพื่อนครู คนงาน และผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ

6. แนะนำเด็กและผู้ปกครอง
7. ตรวจสอบสุขภาพและการแต่งกายของนักเรียนทุกเช้า
8. ดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือนักเรียนที่เจ็บป่วย
9. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียนและโรงเรียน
10. ติดต่อและร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชน
11. เป็นตัวอย่างที่ดีของโรงเรียน และชุมชน
12. รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ และ พูนสุข บุญสวัสดิ์ (2537 : 211) ได้กล่าวว่า เด็กจะออกจากสังคมบ้านไปสู่สังคมหนึ่งที่แตกต่างออกไป พบปะผู้คน ครู เพื่อน ตลอดจนสถานที่ที่ไม่รู้จักมาก่อน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวันที่เคยปฏิบัติที่บ้านมาสู่ระบบที่มีระเบียบแบบแผนมากขึ้น ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนอย่างน้อยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง ซึ่งต้องการผู้ดูแลในช่วงเวลานี้

ครูที่สอนเด็กเล็กนั้นย่อมมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างไปจากครูประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาเนื่องจากต้องทำตัวเป็นทั้งแม่ พี่เลี้ยง เพื่อน ดังนั้นอรรถาศัยใจคอ กิริยามารยาท ตลอดจนความประพฤติของครู จึงมีความสำคัญ ชาติรี นนทวรรณ และ ผ่องพรรณ เอกอาวุธ (2539 : 1 – 3) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่สอนในชั้นเด็กเล็กมีดังนี้

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกิริยาท่าทาง การแต่งกาย
2. สุขภาพ อ่อนโยน
3. อารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก
4. มีความเมตตากรุณาต่อเด็ก
5. มีความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด
6. อุดหนุน ชยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2533 : 388 – 340) กล่าวว่า ครูปฐมวัยเป็นครูคนแรกในสถานศึกษาที่เด็กจะได้พบ ความประทับใจครั้งแรกเป็นเรื่องสำคัญ ครูปฐมวัยที่เข้าใจเด็กจะทำให้เด็กผลจากพ่อแม่ ผู้ปกครองง่ายขึ้น พร้อมทั้งจะรับคำสั่งสอนด้วยความเต็มใจ รักและเคารพครู อยากมาสถานศึกษามาพบครู ดังนั้น ครูปฐมวัยจะต้องสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าประสบการณ์จากสถานศึกษาเป็นเรื่องสนุกสนานเด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้เล่นกับเพื่อนอย่างมีความสุข เด็กไม่เกิดความว้าเหว และขาดความมั่นใจในตนเอง ในการที่ครูปฐมวัยจะปฏิบัติต่อเด็กได้ผลสำเร็จนั้น จะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กและการประเมินความพร้อมในการเรียนรู้

ลีเปอร์ (Leeper. 1979 : 121) กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัยที่ที่จะต้องปฏิบัติตนต่อเด็กคือ

1. ครูมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ตามธรรมชาติดังนี้

- 1.1 เด็กไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหว อยากรู้ อยากรู้อยากเห็นจะต้องมีกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา
- 1.2 เด็กต้องการโอกาสที่จะได้เล่นอย่างร่าเริงแจ่มใส
- 1.3 ระยะเวลาความสนใจสั้น
- 1.4 สนใจสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว ชอบสีต่าง ๆ สีสี่ที่แปลกตา ชอบดูภาพ
- 1.5 เบื่อง่าย เด็กเบื่อก่อนที่จะเห็นของเก่า ๆ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่เป็นระยะเวลาแรมสัปดาห์ แรมเดือนและแรมปี

เกณฑ์เฉลี่ยช่วงระยะเวลาความสนใจของเด็กปฐมวัยในการเล่นเครื่องเล่นที่น่าสนใจมีดังนี้

เด็กอายุ 2 ปี มีระยะเวลาความสนใจอยู่ได้ประมาณ	7	นาที
เด็กอายุ 3 ปี มีระยะเวลาความสนใจอยู่ได้ประมาณ	8.9	นาที
เด็กอายุ 4 ปี มีระยะเวลาความสนใจอยู่ได้ประมาณ	10.10	นาที
เด็กอายุ 5 ปี มีระยะเวลาความสนใจอยู่ได้ประมาณ	13.6	นาที

ช่วงระยะเวลาความสนใจของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามอายุ

2. ครูปฐมวัยทราบความต้องการของเด็ก เด็กแต่ละคนอาจมีความต้องการในบางสิ่งบางอย่างแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่โดยทั่วไปแล้วเด็กจะมีความต้องการตรงกันในเรื่องต่อไปนี้คือ

2.1 ความรัก เด็กทุกคนต้องการความรักอย่างสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย โดยเฉพาะจากพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก

2.2 ความปลอดภัย เด็กทุกคนต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย คือ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ต้องการความปลอดภัยทางสังคม คือ เพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนในวัยเดียวกัน ทางจิตใจก็ต้องไม่ถูกรบกวน รังแก รังควานจากผู้ใด เด็กจะเป็นสุขเมื่อได้รับความปลอดภัยเหล่านี้

2.3 การยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ต้องการให้มีคนยอมรับว่าเขาเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ของบ้าน ชั้นเรียน กลุ่ม และสถานศึกษา อยากรู้อยากเห็นความสามารถเพื่อให้ได้รับคำยกย่องชมเชย

2.4 ความเป็นตัวของตัวเอง อยากรู้อยากเห็น อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น เด็กจะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ต้องการช่วยตนเอง เด็กจะมีความสุขและความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

2.5 การเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กจะประพฤติและปฏิบัติตามแบบอย่างผู้ใหญ่ที่เด็กรักและอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้นผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ครู จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

2.6 การเหนี่ยวนำควบคุมตัวเด็กเอง ต้องการการแนะนำ ชักจูงมีคนคอยเอาใจใส่ ให้กำลังใจ

2.7 การยึดถือ เชื้อมั่น เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในทางที่เหมาะสมที่ควรปฏิบัติด้วยความเชื่อมั่นเพื่อเป็นแนวหรือวิถีชีวิตได้ นำเด็กให้เชื่อฟัง เคารพนับถือผู้ใหญ่ที่นำเคารพนับถือ เชื่อฟังคำสอนของศาสนาที่คนนับถือ

2.8 คำแนะนำและเหตุผล เด็กจะคอยซักถาม ทั้งนี้เพราะต้องการคำแนะนำที่ถูกต้อง ต้องการทราบเหตุผลจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู

3. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แสดงความสนใจและให้ความอบอุ่นอย่างจริงใจกับเด็กแต่ละคนโดยทั่วถึงกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ด้วยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 แสดงให้เด็กเห็นว่าครูรักเด็กอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะให้ภัยในความผิดของเด็ก และยังคงคิดว่าเด็กเป็นคนที่มีความค้ำอยู่เสมอ

3.2 ยอมรับความจริงในความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ดูถูกเหยียดหยามเด็ก พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการเปรียบเทียบ ซึ่งจะก่อให้เกิดการอิจฉาริษยากัน

3.3 ควรให้ออกาสเด็กแต่ละคน ได้ประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจด้วยการปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรเสร็จก่อนเพื่อนในชั้นบ้าง

3.4 พยายามมองหาส่วนที่ดีในตัวเด็ก ใช้วิธีชมอย่างฉลาดเพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและอบอุ่นใจ ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะปล่อยให้เด็กหัวเราะเยาะเพื่อนในเมื่อเพื่อนทำผิดหรือทำพลาด

3.5 ใช้วิธีละมุนละไมในการปกครองเด็ก ไม่ควรทำโทษ หัก ตี ควรใช้วิธีเตือนด้วยสายตา หรือให้อาณัติสัญญาณ เพียงให้เด็กรู้สึกตัวเมื่อเด็กทำผิด และไม่ควรให้เด็กทั้งชั้นเดือดร้อน เพราะความผิดของเด็กเพียงส่วนน้อย หรือเด็กเพียงคนเดียว

4. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนไม่ชอบอยู่นิ่งจะต้องมีกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญมาก ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เห็นมาก ๆ ได้ฟังมาก ๆ หรือช่วยให้เข้าใจความหมาย จะทำให้เด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากรู้มากขึ้น และยังเด็กได้รับความรู้ได้ประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้และประสบการณ์ก็จะกว้างขวางออกไปทุกที จะทำให้เด็กมีประสบการณ์มาก มีความสามารถในการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

4.1 การจัดกิจกรรมด้วยการเปิดโอกาสหลาย ๆ ทางให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง ปล่อยให้ใช้ความคิดให้เต็มที่ ไม่ควรเร่งเด็ก ปล่อยให้เด็กตัดสินใจเอง มอบให้รับผิดชอบตามความสามารถ ช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็นจริง ๆ เพื่อให้เด็กไปทำงานบรรลุผลสำเร็จ เช่น ช่วยจัดหาอุปกรณ์ ช่วยให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น

ช่วยเมื่อเด็กซักถาม ช่วยในสิ่งที่เกินความสามารถ ฯลฯ ให้เด็กได้ใช้ความคิดของตนเอง เพราะสิ่งที่คิดเอง ย่อมเกิดความภาคภูมิใจและเข้าใจลึกซึ้งกว่า จดจำได้นานกว่าสิ่งที่ผู้อื่นบอกให้

4.2 การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คนเราถึงแม้ว่าจะอายุเท่ากันอยู่ในวัยเดียวกัน ความสามารถ ระยะเวลาตั้งใจ สนใจ ตลอดจนรูปร่าง สติปัญญาไม่เท่ากันเสมอไปควรจัดกิจกรรมให้เด็กทำตามความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ สำเร็จ เพื่อไม่ให้เกิดความท้อถอย คอยสนใจในการกระทำของเด็ก เลือกรหาที่ชมเชย คอยซักถาม คอยดูแลให้กำลังใจ

4.3 ทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบ เพราะเด็กชอบเลียนแบบผู้ใกล้ชิดที่ตนรัก ปล่อยให้เด็กใช้ความพยายามของตัวเอง เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเองให้เด็กแสดงความสามารถอย่างสุดฝีมือ ครู ช่วยแนะนำเพียงเล็กน้อย เพราะคนเราเรียนรู้หลายอย่างได้โดยไม่มีครูหรือใคร ๆ สอนปล่อยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างอิสระไม่ควรจะเข้าขัดจังหวะในกิจกรรม ซึ่งเด็กกระทำอยู่โดยไม่จำเป็น ควรปล่อยให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ แต่ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด คอยเติมความรู้ให้ คอยสนับสนุนให้พูดให้แสดงออก คอยตั้งคำถามให้เด็กพูด ให้เด็กคิด โดยครูพูดน้อยๆ ให้เด็กพูดและแสดงออกมากๆ

4.4 ครูปฐมวัยควรเล่นกับเด็ก แต่อย่าพยายามเล่นจนเด็กเหนื่อย เด็กบางคนกลัวการแข่งขัน ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบว่าคนนั้นดีกว่า คนนี้ดีกว่า พี่เก่งกว่า น้องเก่งกว่า ฯลฯ ทางที่ดีควรยกย่องชมเชยผลงานของเด็กแต่ละคนจะเหมาะสมกว่า

4.5 จัดสิ่งแวดล้อม เพื่อเด็กสามารถเลือกหาประสบการณ์ตามความต้องการ จัดห้องเรียนสำหรับเด็กให้เป็นห้องทำงานด้วย จัดหาวัดอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เด็กอาจจะเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก ปั้นดินเหนียว ระบายสี ฯลฯ ซึ่งอาจจะมีการหีบหรือกล่องกระดาษหรือเศษวัสดุต่างๆ เตรียมไว้ วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้ค้นคว้าทดลองทำให้ได้ประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น พยายามเก็บสิ่งที่จะเป็นอันตรายแก่เด็กเสียเพื่อครูจะได้ไม่ต้องคอยห้ามเด็กอยู่ตลอดเวลา เด็กได้ทำงาน เล่นและทดลอง โดยไม่มีอันตราย (เชาวรัตน์ โทณผลิน. 2539 : 30 – 33)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ครูปฐมวัยเป็นครูคนแรกในสถานศึกษาที่เด็กจะได้พบความประทับใจครั้งแรก เป็นเรื่องสำคัญ ครูปฐมวัยที่เข้าใจเด็กจะทำให้เด็กผลจากพ่อแม่ ผู้ปกครองง่ายขึ้น พร้อมทั้งจะรับคำสั่งสอนด้วยความเต็มใจ รักและเคารพครู อยากมาสถานศึกษามาพบครู ดังนั้นครูปฐมวัยจะต้องสร้างความประทับใจให้แก่เด็กเห็นว่าประสบการณ์จากสถานศึกษาเป็นเรื่องสนุกสนาน เด็กได้รับความเพลิดเพลิน ได้เล่นกับเพื่อนอย่างมีความสุข สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ครูปฐมวัยควรปฏิบัติ คือ ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก เข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย ซึ่งมีความแตกต่างในระหว่างบุคคล และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก และประเมินความพร้อมในการเรียนรู้

2.9 ด้านบริการอื่น ๆ

การจัดบริการอื่นๆ ให้เด็กปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๆ ในระดับปฐมวัย รวมถึงการบริการให้กับผู้ปกครองด้วย ดังเช่น :

2.9.1 การจัดบริการแนะแนว

เบนเนท (Bennett) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า ทุกคนล้วนมีความต้องการแนะแนวทั้งสิ้น โดยถือว่าการแนะแนวเป็นความต้องการสากล นอกจากนี้ มอร์เทนเซน Mortensen และ ซาคมูเลอร์ Schmuller (1966 : 465) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศึกษา ที่มุ่งช่วยบุคคลให้พัฒนาความสามารถถึงขีดสูงสุดเต็มที่แล้วแต่ละบุคคล อันเป็นไปตามอุดมการณ์ ในระบบประชาธิปไตยและสรุปว่าการแนะแนวเป็นการบริการที่เป็นทั้งปรัชญาและการดำเนินที่เป็นระเบียบแบบแผน (บุญเพ็ญ ภักดีจิต. 2539 : 48 ; อ้างถึงจาก Bennett)

ดวงใจ ตระกูลช่าง (2538 : 34) ได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนควรจัดบริการต่างๆ หลากๆ อย่างเกี่ยวกับบริการแนะแนว โดยเฉพาะการจัดบริการแนะแนวให้กับผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เมื่อผู้ปกครองได้รับความรู้หรือประโยชน์จากการได้รับบริการแนะแนวของทางโรงเรียนแล้วสามารถนำมาใช้ในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนของตนเอง ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด อันเป็นไปตามอุดมการณ์ในระบบประชาธิปไตย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจะได้จัดบริการแนะแนวผู้ปกครองหรือเรื่องราวต่างๆ ดังนี้

- ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในเรื่องของพัฒนาการของเด็ก
- ให้คำปรึกษา (Counseling) เกี่ยวกับข้อคิดเห็นอันจะช่วยให้เด็กมีความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด
- จัดให้บริการสนเทศต่างๆ แก่ผู้ปกครอง
- บริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่างๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง

2.9.2 วัสดุ และเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ปกครอง

โรงเรียนควรมีห้องเฉพาะสำหรับผู้ปกครองได้ใช้ เช่น เป็นที่อ่านหนังสือเพื่อแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย อีกทั้งเป็นศูนย์ให้ผู้ปกครองได้มาชุมนุมกันบางโอกาสและยังใช้เป็นที่พักผ่อนหรือรับประทานอาหารกับผู้ปกครองด้วย ในห้องอาจตกแต่งด้วยผลงานของเด็ก มีหนังสือ ตำรา ชุดเรียน ของเล่น และอุปกรณ์เกี่ยวกับการปฐมวัย ซึ่งโรงเรียนอาจให้ผู้ปกครองหยิบยืมได้

โรงเรียนบางแห่งอาจใช้ห้องนี้เป็นห้องอเนกประสงค์ คือ เป็นห้องเก็บของที่ไม่ได้ใช้บ่อยๆ ของที่ไม่ใช้แล้ว และของที่ล้าสมัย อาจบริจาคให้ผู้ปกครองเอาไปใช้ที่บ้านได้

2.9.3 จดหมายข่าว

บางโรงเรียนส่งจดหมายข่าวสัปดาห์ละครั้ง บางแห่งส่งเดือนละครั้ง และบางแห่งส่งปีละ 2 ครั้ง การส่งจดหมายข่าวเป็นการสื่อสารที่ให้ประโยชน์ทั้งแก่ครูและผู้ปกครอง

การแจ้งข่าวทำได้หลายทางด้วยกัน คือ การใช้แผ่นพับ การใช้ป้ายนิเทศ และการใช้จดหมายแจ้งข่าวแบบไม่เป็นทางการ การแจ้งข่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสาร ช่วยให้ทุกฝ่ายได้เข้าใจกัน และมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันในการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็กและลดความขัดแย้งในเรื่องเป้าหมายหรือวิธีการของกันและกัน การใช้ป้ายนิเทศยังประโยชน์ให้แก่ผู้ปกครองอย่างมาก เมื่อมีโรคระบาด อาทิ ดาแดง ไข้เลือดออก หวัด หัด อีสุกอีใส ครูควรมีข้อมูลต่างๆ ติดไว้ว่าโรคนี้มีสาเหตุและอาการอย่างไร มีวิธีป้องกันและรักษาได้อย่างไร และโรงเรียนมีนโยบายในการป้องกันอย่างไร (ศศิธร เวียงเหล็ก. 2542 : 51)

2.9.4 การสอนดนตรีไทย และสากล

โลกของเด็กเป็นโลกของดนตรี ไม่ว่าจะอยู่ในอริยาบทใด หรือในระหว่างการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และชมภาพยนตร์ มักจะมีดนตรีอยู่ด้วยเสมอ ประสบการณ์ทางดนตรี จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการชีวิตของเด็ก ที่ทางโรงเรียนควรจัดให้มีขึ้นอย่างผสมผสานกับการจัดประสบการณ์อื่นของชีวิต ทั้งที่เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นเป็นเอกเทศ และผสมผสานอยู่ในประสบการณ์อื่น เช่น ดนตรีและเพลง มีคุณค่าหลายประการ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีตามลักษณะเด่นของแต่ละบุคคล ช่วยหล่อหลอมใจของเด็กที่ก้าวร้าวให้เป็นคนนุ่มนวลยิ่งขึ้น ช่วยพัฒนาสุขอนามัยและความเจริญเติบโตของร่างกาย เปิดโอกาสให้เด็กได้ฟังเพลง เล่นดนตรีต่างๆ และสร้างความชื่นชมทางดนตรีให้แก่เด็กระดับปฐมวัย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2537 : 170)

นิตยา ประพุดติกิจ (2539 : 142) กล่าวว่า “ดนตรี เป็นรูปแบบของศิลปะอย่างหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้แสดงออก...”

นอกจากนั้น เด็กบางคนมีความต้องการและพอใจที่จะแสดงความรู้สึกทางดนตรีด้วยการร้องเพลงออกมา หรือทำให้เกิดเสียงดนตรี เด็กบางคนมีความต้องการและพอใจที่จะแสดงความรู้สึกทางดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เด็กบางคนมีความต้องการและพอใจจะแสดงความรู้สึกทางดนตรี โดยการฟังอย่างเพลิดเพลิน หรือดูลีลาการเคลื่อนไหวของผู้อื่น ตามจังหวะดนตรี (ลัดดา นีละมณี. 2531 : 149)

ดังนั้น โรงเรียนควรจัดบริการต่าง ๆ เช่น ดนตรีไทยและดนตรีสากล การสอนภาษาต่างประเทศ โดยชาวต่างชาติ รวมถึงการจัดบริการแนะแนวให้กับผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เมื่อผู้ปกครองได้รับความรู้หรือประโยชน์จากการได้รับบริการแนะแนวของทางโรงเรียนแล้วสามารถนำมาใช้ในการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนของตนเอง ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงสุด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

วารุณี อัครโกศล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มุ่งจัดการศึกษาโดยเน้นวิชาการ ในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลที่มุ่งจัดการศึกษา โดยเน้นวิชาการในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเหตุผลในการเลือกโรงเรียน ความพึงพอใจของการจัดการเรียนการสอน ความพึงพอใจในผลการสอนที่มีต่อพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังเรียนระดับอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มุ่งเน้นวิชาการในปีการศึกษา 2530 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเชิงสำรวจ การวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองตัดสินใจส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลที่เน้นวิชาการก็ด้วยเหตุผลเพื่อเตรียมเด็กเข้าโรงเรียนเอกชนมาตรฐานดีเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการเอาใจใส่ดูแลของครู สภาพแวดล้อมของอาคารเรียน และบริการอำนวยความสะดวกตามลำดับ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอนอ่านเขียน ทำแบบฝึกหัด และการเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเข้าโรงเรียนเอกชนมาตรฐานดี เพื่อพิจารณาพัฒนาการของเด็ก ปรากฏว่า ผู้ปกครองพึงพอใจพัฒนาการของเด็กทุกด้าน โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญา รองลงมาเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

วารารณ์ วิชานธรรม (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อหลักสูตรอนุบาลศึกษาของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนโรงเรียนอนุบาลรัฐบาลและโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองเด็กอนุบาลเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารทุกคนไม่เคยศึกษาทางด้านอนุบาลศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นอนุบาลศึกษา มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลศึกษา 1 – 2 ปี จุดหมายหลักในการจัดการศึกษาระดับนี้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครูผู้สอนมีความสนใจสอนแต่ไม่ถนัดในการสอน การเพิ่มพูนความรู้ และทักษะโดยการเข้ารับการอบรม ที่ตั้งของห้องเรียนตั้งอยู่ในอาคารเรียนชั้นล่างสุด มีการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียนมากกว่านอกห้องเรียน แต่วัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ ตารางกิจกรรมประจำวันที่ใช้ปรับปรุงจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ปัญหาที่พบ คือ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษามีไม่เพียงพอ เอกสารเกี่ยวกับการใช้แนวจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาได้รับไม่เพียงพอ และได้รับเอกสารล่าช้า สติปัญญา และความสามารถของนักเรียนในห้องแตกต่างกัน

คนอง คนเล็ก (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอนุบาล ในจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของการ

วิจัย เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเรียนการสอน บุคลากร อาคารสถานที่อุปกรณ์ และสื่อ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง แบบสำรวจสำหรับครูเพื่อสำรวจสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียน และแบบสำรวจสำหรับผู้วิจัยเพื่อใช้สำรวจสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียน สถิติที่ใช้คือร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้ ในด้านการเรียนการสอน พบว่า มีการสอนคณิตศาสตร์ ภาษาไทย พลศึกษา กิจกรรมในแต่ละวัน มีการแบ่งเวลาแน่นอน มีเวลาอนของนักเรียน หลักสูตร หรือแนวการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน เน้นทั้งวิชาการและการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อม มีการสอนภาษาอังกฤษ วิธีการวัดผลใช้แบบทดสอบ และการสังเกต ด้านบุคลากร พบว่า ครูคนเดียวสอนประจำชั้น ตลอดถึงบุคลิกของครูที่สง่าและมีความมั่นใจในตนเอง แต่งกายสะอาด พุดจาสุภาพเรียบร้อย ให้ความสนทสนมเป็นกันเอง

สุมาลี มีพงษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีชั้นประถมศึกษา เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียนในโรงเรียนเอกชนในเขตลาดพร้าว และกลุ่มตัวอย่าง 300 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และมีบุตรหลานในอุปการะจำนวนอย่างน้อย 1 คน มากที่สุด โดยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน มีคุณครูผู้สอนมีความรู้ดีทางด้านอนุบาล สัดส่วนครูในการดูแลนักเรียนมีจำนวนครูที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเตรียมความพร้อมด้านพัฒนาการทั้ง 4 คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อเตรียมพร้อมไปประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป อาคารสถานที่ภายในห้องเรียน และภายนอกมีความสะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย มีบรรยากาศต่อการจัดการเรียนการสอน คุณครูจะต้องมีการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ตลอดจนส่งข่าวสารการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีการดูแลนักเรียนนอกเวลาเรียนอย่างใกล้ชิด และประการสุดท้าย คือ มีการสอนโดยใช้สื่อประกอบการเรียน

ชุลีพร อนุมาณ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี จำนวน 472 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในการส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน อันดับสูงสุดแต่ละด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีดังต่อไปนี้ คือ ครูผู้สอนให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูที่สอนนักเรียนอนุบาลแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สภาพแวดล้อมของ

โรงเรียนเป็นระเบียบสวยงามร่มรื่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง ผู้บริหาร และครูต้อนรับผู้ปกครองด้วยไมตรีจิตที่ดี ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทางด้านบุคลากร ด้านอาคารสถาน ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีรายได้ในระดับปานกลาง และระดับสูงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระดับต่ำกว่า

นภาพรรณ อุณาภูล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการสวัสดิภาพของนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านสนามเด็กเล่น ด้านรถโรงเรียน และด้านสวัสดิศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันโดยมีสวัสดิภาพของรถโรงเรียนเป็นความต้องการอันดับแรก

นัยนา ขนนเวช (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาลและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านบุคลิกภาพ การสอน มนุษย์สัมพันธ์ คุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาตนเอง ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

วาม ดุลยกร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล ต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบรรจงรัตน์ จังหวัดลพบุรี จากกลุ่มประชากรเป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบรรจงรัตน์ แผนกอนุบาลประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 600 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยต้องการให้เน้นวิชาการในระดับอนุบาลปีที่ 3 เพื่อเตรียมขั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และควรมีการสอนคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กอนุบาล คุณลักษณะของนักเรียนของโรงเรียนทุกด้าน

ไพศิษฐ์ สุทธินันไช และคนอื่น ๆ (2541 : บทคัดย่อ) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน ได้นำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในวิชาสังคม เป็นเรื่องคติ ความคิดความเชื่อ เรื่องศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

สมพิศ วงษ์แหยม (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้นำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เป็นเรื่องของคติความคิด ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ

ศรีรัตน์ บุญศรีและคนอื่น ๆ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหา การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาพบว่า

1. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ นำความรู้มาใช้สอนใน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ครูผู้สอนนำมาใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติน้อย

2. การจัดการเรียนการสอนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารมาก ส่วนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ได้รับการสนับสนุนในจำนวนน้อย

อริญชัย เปี้ยทอง (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง ปีการศึกษา 2541 จำนวน 626 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) วิชาการ ผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถโดยเน้นให้เด็กมีมารยาท มีคุณธรรมจริยธรรมดี ส่งเสริมในวิชาคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์เป็นพิเศษ 2) บุคลากร ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เอาใจใส่เด็กทุกคน ติดต่อ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง พุดจาสุภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม 3) กิจการนักเรียน ในโรงเรียนมีอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันโรคให้แก่นักเรียน สนับสนุนให้มีการเล่นกีฬาเป็นประจำ 4) อาคารสถานที่ จัดสภาพบรรยากาศในโรงเรียนโดยปราศจากเสียงและกลิ่นรบกวน มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ 5) ความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนควรจัดอบรมหลักสูตรอาชีพที่มีในชุมชน และจัดเป็นโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเตรียมความพร้อมด้านพัฒนาการทั้ง 4 คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อเตรียมพร้อมไปประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป ผู้ปกครองตัดสินใจส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล เมื่อผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีการการบวนการจัดการเรียนที่ดี มีบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัย ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์นี (วคิน ปาลเตซพงศ์. 2539 : 50 – 51 ; อ้างอิงจาก Marni. 1974) ได้ศึกษาปัญหาการจัดอนุบาลศึกษา และสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินโรงเรียนอนุบาลศึกษาขึ้น แบ่งเป็น 3 ภาค คือ

ภาคที่ 1 ประวัติความเป็นมาของอนุบาลศึกษาในอินเดีย เรื่องสำคัญที่เน้นในภาคนี้ ได้แก่ สุขอนามัย โภชนาการ และการศึกษาของเด็ก

ภาคที่ 2 คู่มือการใช้แบบประเมินโรงเรียนอนุบาล

ภาคที่ 3 แบบประเมินโรงเรียนอนุบาล

มาร์นี (Marni. 1974) ได้เสนอแนะผู้ที่ควบคุมดูแลการอนุบาลศึกษา และผู้ใช้แบบประเมินโรงเรียนอนุบาลศึกษา ดังนี้ 1) แนะนำครูให้เลือก และจัดกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจ และวัยของเด็ก 2) ประเมินผลด้านการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน 3) ตั้งหน่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง รัฐบาล สมาคม และชุมชนต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสวัสดิภาพของเด็ก

แบบประเมินนี้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ ครู นักเรียน การจัดกิจกรรมของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง และฐานะทางการเงินของโรงเรียน การประเมินแต่ละหัวข้อจะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย ปานกลาง ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แบบประเมินนี้จะให้ผู้ควบคุมดูแลการอนุบาลศึกษาเป็นผู้ประเมิน

เกสตัน (Gaston. 1976) ได้สำรวจการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนเข้าเรียนของประเทศที่เป็นสมาชิกของยูเนสโก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษาของประเทศต่าง ๆ โดยวิธีการส่งแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามให้หัวข้อต่าง ๆ คือ 1) เรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาลภายในประเทศ เช่น จำนวนโรงเรียน อาคารสถานที่ และฐานะทางการเงินของโรงเรียน เป็นต้น 2) การดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลภายในประเทศ เช่น ระยะเวลาเรียนของนักเรียน การบริหารงาน เวลาทำการสอน วิธีการสอน เป็นต้น 3) บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดอนุบาลศึกษาของประเทศ เช่น ครู พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น 4) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง บริการทางสังคม บริการทางสาธารณสุข เป็นต้น 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุบาลศึกษาภายในประเทศ 6) แนวโน้มของอนุบาลศึกษาของแต่ละประเทศในอนาคต

มีประเทศสมาชิกที่ส่งแบบสอบถามคืนมา 68 ประเทศ และผลของการสำรวจครั้งนี้ได้เสนอเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดอนุบาลศึกษาของบรรดาประเทศสมาชิกของยูเนสโกว่า ไม่มีการประเมินคุณภาพโรงเรียน หรือความแตกต่างของการจัดอนุบาลศึกษาในแต่ละประเทศแต่อย่างใด

การ์เซีย (Garcia. 1985) ได้ศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอริโตริกกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ 1) ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรม

และประสบการณ์ 2) ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะ 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยควรมุ่งเน้นให้เด็กได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาในท้องถิ่นและความเป็นไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากร และ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. ลักษณะของแบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย อำเภอตอยสะเกิด จังหวัด เชียงใหม่ ใน 14 ตำบล คือ ตำบลลวงเหนือ ตำบลเชิงดอย ตำบลสง่าบ้าน ตำบลป่าป่อง ตำบลสันปูเลย ตำบล ป่าลาน ตำบลตลาดขวัญ ตำบลสำราญราษฎร์ ตำบลแม่คือ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง ตำบลป่าเมียง ตำบลเทพเสด็จ ตำบลตลาดใหญ่ จำนวน 864 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้กลุ่มผู้ปกครองเด็กปฐมวัย อำเภอตอยสะเกิด จังหวัด เชียงใหม่ ใน 14 ตำบล เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จาก หน่วยประชากรร้อยละ 30 ของจำนวนผู้ปกครองทั้งหมดในแต่ละตำบลได้จำนวน 288 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตำบลในอำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลลวงเหนือ	165	55
2. ตำบลเชิงดอย	94	31
3. ตำบลสง่าบ้าน	86	28
4. ตำบลป่าป๋อง	81	27
5. ตำบลสันปูเลย	15	5
6. ตำบลป่าลาน	14	4
7. ตำบลตลาดขวัญ	35	11
8. ตำบลสำราญราษฎร์	42	14
9. ตำบลแม่คือ	49	16
10. ตำบลแม่ฮ้อยเงิน	64	21
11. ตำบลแม่โปร่ง	23	9
12. ตำบลป่าเมียง	116	38
13. ตำบลเทพเสด็จ	38	12
14. ตำบลตลาดใหม่	47	17
รวม	864	288

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด สำหรับสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งสิ้นจำนวน 72 ข้อ ดังนี้

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	จำนวน	10	ข้อ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน	10	ข้อ
ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	จำนวน	10	ข้อ

ด้านอาหารและสุขภาพ	จำนวน	10	ข้อ
ด้านความปลอดภัย	จำนวน	10	ข้อ
ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	จำนวน	10	ข้อ
การบริการอื่น ๆ	จำนวน	12	ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประกอบด้วยข้อคำถามคือ ด้านบวก (+) และ ข้อคำถามด้านลบ (-)

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ข้อคำถามด้าน (+) ใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ

5	หมายความว่า	มีความต้องการมากที่สุด
4	หมายความว่า	มีความต้องการมาก
3	หมายความว่า	มีความต้องการปานกลาง
2	หมายความว่า	มีความต้องการน้อย
1	หมายความว่า	มีความต้องการน้อยที่สุด

ข้อคำถามด้าน (-) ใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ

5	หมายความว่า	มีความต้องการมากที่สุด
4	หมายความว่า	มีความต้องการมาก
3	หมายความว่า	มีความต้องการปานกลาง
2	หมายความว่า	มีความต้องการน้อย
1	หมายความว่า	มีความต้องการน้อยที่สุด

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ซึ่งเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ การจำแนกความต้องการ ลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมภูมิปัญญา อาหารและสุขภาพ ความปลอดภัย ครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านการบริการอื่น ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ใน อำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม 7 ด้าน คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านการบริการอื่น ๆ รวมเป็นจำนวน 72 ข้อ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างข้างต้น เสนอประธานคณะกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญา นิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขด้านภาษา และเนื้อหาของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามฉบับแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษา และจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ เป็นผู้เชี่ยวชาญ จากสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. นางกัญญา ญาณสาร ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
2. นายดวงแก้ว สะอาดล้วน ผู้อำนวยการโรงเรียนชลประทานผาแตก จังหวัดเชียงใหม่
3. นายชาญวิทย์ จรัสสุทธิอิศร ศึกษานิเทศก์กรมสามัญเขต 11 จังหวัดนครราชสีมา
4. นางสาวนันทนา ศรีวงศ์เกิด อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนชลประทานผาแตก จังหวัดเชียงใหม่
5. นายประดิษฐ์ บัวคำ กำนันตำบลลวงเหนืออำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

5. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อแจ้งความประสงค์เกี่ยวกับการตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ สำหรับปรับปรุงแบบสอบถาม หลังจากหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมารวบรวม แก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มถ้อยคำ สำนวน เนื้อหา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ปรับรายละเอียดดังต่อไปนี้ ให้ตัดคำบางคำออกและเพิ่มเติมคำเพื่อให้ประโยคนั้นอ่านได้ง่ายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – out) กับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาค่าแจกแจงค่าสถิติ ซึ่งใช้ได้ 10 ข้อ เมื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัต (บุญเชิด ภิญญโญนัตพงษ์. 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .9765

7. นำแบบสอบถามที่ผ่าน 5 ขั้นตอนแล้ว นำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอให้นายอำเภอดอยสะเก็ด เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากตำบลต่าง ๆ ในอำเภอดอยสะเก็ด
3. เมื่อนายอำเภอดอยสะเก็ดอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.2 นำแบบสอบถามไปให้โรงเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนช่วยแจกแบบสอบถามให้ครูประจำชั้นนำไปให้กับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยได้ตอบแบบสอบถาม

4. เมื่อดำเนินการตามข้อ 3.2 แล้ว ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากโรงเรียนต่าง ๆ ภายในระยะเวลา 2 เดือน

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามทั้งหมดกลับคืน ผู้วิจัยพิจารณาความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และทดสอบหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS / PC โดยทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อแล้ว นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กำหนดคะแนนสำหรับแบบสอบถาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด คำนวณหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation) r_{xy} ซึ่งมีสูตรดังนี้(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ N แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 X แทน คะแนนของข้อคำถาม
 Y แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบัค (Cronbach) มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 131)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อของเครื่องมือวัด
 S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของเครื่องมือวัด

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1) ค่าเฉลี่ย มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521 : 56)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน จำนวนคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน กำลังสองของผลรวมคะแนนทั้งหมด

2.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวและทดสอบนัยสำคัญโดยใช้ f - test มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521 : 109)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.3 ทดความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD. (Fisher's Least - Significant Different) มีสูตรดังนี้ (ชัชวาล เรื่องประพันธ์. 2541 : 345)

$$LSD = \frac{t\alpha}{2} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ n_i, n_j แทน ขนาดของสิ่งของที่ i และ j
 $\frac{t\alpha}{2}$ แทน ค่าของตัวแปรสุ่ม t
 MSE แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนจากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูลและการแปรผล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- Distribution
P	แทน	ค่านัยสำคัญของการทดสอบแบบ 2 ทาง (Sig 2 - tailed)
Std. Error	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ย (Standard Error Difference)
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยมาแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิกการศึกษา รายได้ และ อาชีพของผู้ปกครอง

สถานภาพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก (รวม)	270	100.00
บิดา	97	35.90
มารดา	136	50.40
ปู่ย่า ตายาย และคนอื่น ๆ	37	13.70
วุฒิกการศึกษา (รวม)	270	100.00
ประถมศึกษา	77	28.50
มัธยมศึกษา	87	32.20
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	35	13.00
ปริญญาตรี	60	22.20
สูงกว่าปริญญาตรี	11	4.10
รายได้ต่อเดือน (รวม)	270	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	105	38.90
5,001 - 10,000 บาท	91	33.70
10,001 - 15,000 บาท	46	17.00
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป	28	10.40
อาชีพ (รวม)	270	100.00
รับราชการ	40	14.80
เกษตรกรกรรม	18	6.70
รับจ้าง	154	57.00
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	54	20.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	1.50

ผลการวิเคราะห์ตาราง 2 พบว่า ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับเด็กรวมทั้งสิ้นจำนวน 270 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นมารดา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมาคือเป็นบิดา จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 และเป็นปู่ย่า ตายาย และคนอื่น ๆ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70

จำแนกตามวุฒิกการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวุฒิกการศึกษา จบมัธยมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 รองลงมาคือ จบประถมศึกษา จำนวน 77 คน ร้อยละ 28.50 จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 จบประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10

จำแนกตามรายได้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 รองลงมาคือ มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และมีรายได้ มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40

จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีอาชีพรับราชการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอต๋อยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย	$\bar{X}$	SD.	ระดับ
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.251	5.456	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.338	4.876	มาก
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	4.480	4.392	มาก
4. ด้านอาหารและสุขภาพ	4.524	4.476	มาก
5. ด้านความปลอดภัย	4.497	6.290	มาก
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	4.588	4.870	มาก
7. ด้านบริการอื่น ๆ	4.186	5.905	มาก
รวม	4.409	30.203	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า ระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ($\bar{X} = 4.588$) ด้านอาหารและสุขภาพ ($\bar{X} = 4.524$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.497$) ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ($\bar{X} = 4.480$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.338$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.251$) และด้านบริการอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.186$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยมาเปรียบเทียบกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว แยกตามตัวแปรดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย	ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก			F	P	
	บิดา	มารดา	ปู่ย่าตายาย			
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	4.163	4.291	4.332	2.031	.133
	S.D.	5.148	5.758	4.062		
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$\bar{X}$	4.271	4.388	4.327	1.644	.195
	S.D.	4.879	4.828	4.964		
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	$\bar{X}$	4.419	4.517	4.505	1.484	.229
	S.D.	4.322	4.529	3.978		
4. ด้านอาหารและสุขภาพ	$\bar{X}$	4.446	4.566	4.570	2.302	.102
	S.D.	4.630	4.402	4.169		
5. ด้านความปลอดภัย	$\bar{X}$	4.400	4.545	4.572	1.840	.161
	S.D.	7.268	5.642	5.605		
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	$\bar{X}$	4.543	4.616	4.605	.658	.519
	S.D.	5.267	4.856	3.733		
7. ด้านบริการอื่น ๆ	$\bar{X}$	4.079	4.244	4.254	2.530	.082
	S.D.	5.963	5.866	5.645		
รวม	$\bar{X}$	4.211	4.329	4.328	2.463	.087
	S.D.	3.197	2.969	2.568		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ปรากฏว่าผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ที่เป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และคนอื่น ๆ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่น้อยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน

3.2 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา
ปฐมวัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความต้องการของผู้ปกครอง		วุฒิการศึกษา					F	P
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี		
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	4.012	4.260	4.231	4.528	4.390	8.612	.000**
	S.D.	6.207	4.169	3.794	5.942	2.948		
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$\bar{X}$	4.127	4.359	4.371	4.546	4.518	7.402	.000**
	S.D.	5.430	4.333	4.073	4.496	3.763		
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	$\bar{X}$	4.316	4.517	4.457	4.608	4.718	5.234	.000**
	S.D.	4.496	4.044	4.545	4.319	2.522		
4. ด้านอาหารและสุขภาพ	$\bar{X}$	4.357	4.556	4.480	4.683	4.709	5.601	.000**
	S.D.	4.867	4.277	4.568	3.627	3.330		
5. ด้านความปลอดภัย	$\bar{X}$	4.164	4.596	4.497	4.740	4.709	9.532	.000**
	S.D.	8.706	4.230	5.349	3.721	4.300		
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	$\bar{X}$	4.380	4.645	4.562	4.758	4.745	6.426	.000**
	S.D.	5.849	4.037	5.620	3.258	3.387		
7. ด้านบริการอื่น ๆ	$\bar{X}$	4.072	4.136	4.100	4.403	4.472	3.884	.004**
	S.D.	.719	.590	1.191	.611	1.401		
รวม	$\bar{X}$	4.088	4.316	4.259	4.482	4.481	9.328	.000**
	S.D.	4.0345	2.7311	4.8161	3.0736	5.226		

** P < .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง ปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P < .01 ทุกด้าน

เนื่องจากผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรในตาราง 5 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่าเฉลี่ยของความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษา มาจัดเรียงลำดับจากมากมาน้อย และนำค่าความแตกต่างเฉลี่ยรายคู่มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD. (Fisher's Least – Significant Different) ดังแสดงในตาราง 6 – 12

ตาราง 6 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		2.4793*	2.1844*	5.1535*	3.7792*
มัธยมศึกษา			.2949	2.6741*	1.2999*
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				2.9690*	1.5948
ปริญญาตรี					1.3742
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับศึกษามัธยมศึกษากับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรหรืออนุภูมิตากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 7 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		2.3250*	2.0987*	4.1939*	3.9091*
มัธยมศึกษา			.2263	1.8690*	1.5841
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				2.0952*	1.8104
ปริญญาตรี					.2848
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา
ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับศึกษามัธยมศึกษากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึง
ประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยว
กับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 8 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการส่งเสริม
ภูมิปัญญา จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		2.0036*	1.4026	2.9145*	4.0130*
มัธยมศึกษา			.6010	.9109	2.0094
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				1.5119	2.6104
ปริญญาตรี					1.0985
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 9 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านอาหารและสุขภาพ จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		1.9918*	1.2286	3.2619*	3.5195*
มัธยมศึกษา			.7632	1.2701	1.5277
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				2.0333*	2.2909
ปริญญาตรี					.2576
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 9 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านอาหารและสุขภาพ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 10 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความปลอดภัย
จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		4.3162*	3.3221*	5.7506*	5.4416*
มัธยมศึกษา			.9941	1.4345	1.1254
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				2.4286	2.1195
ปริญญาตรี					.3091
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความปลอดภัย ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา
ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก
จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		2.6546*	1.8234	3.7781*	3.6494*
มัธยมศึกษา			.8312	1.1236	.9948
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				1.9548	1.8260
ปริญญาตรี					.1288
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 12 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบริการอื่น ๆ

จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่

วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา		.6405	.2727	3.3061*	4.0000*
มัธยมศึกษา			.3678	2.6655*	3.3595
ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญา				3.0333*	3.7273
ปริญญาตรี					.6939
สูงกว่าปริญญาตรี					

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านบริการและอื่น ๆ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญากับปริญญาตรี มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

3.3 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา
ปฐมวัย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์		รายได้ต่อเดือน				F	P
		น้อยกว่า 5,000	5,000- 10,000	10,1001- 15,000	มากกว่า 15,000		
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	4.088	4.278	4.476	4.403	6.946	.000**
	S.D.	6.000	3.895	6.727	3.225		
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน สอน	$\bar{X}$	4.235	4.380	4.395	4.496	3.049	.029*
	S.D.	5.291	4.279	4.925	4.442		
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	$\bar{X}$	4.437	4.481	4.445	4.700	2.825	.039*
	S.D.	4.357	4.120	4.996	3.868		
4. ด้านอาหารและสุขภาพ	$\bar{X}$	4.462	4.521	4.571	4.682	2.015	.112
	S.D.	4.814	4.373	4.329	3.311		
5. ด้านความปลอดภัย	$\bar{X}$	4.300	4.456	4.669	4.757	6.834	.000**
	S.D.	8.053	4.949	3.880	3.084		
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	$\bar{X}$	4.468	4.615	4.704	4.760	4.410	.005**
	S.D.	5.665	4.404	4.044	3.095		
7. ด้านบริการอื่น ๆ	$\bar{X}$	4.084	4.217	4.184	4.471	3.383	.019**
	S.D.	6.112	5.612	5.891	5.283		
รวม	$\bar{X}$	4.178	4.313	4.368	4.482	5.330	.001**
	S.D.	3.351	2.722	4.189	3.9396		

** $P < .05$

* $P < .01$

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง
ปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ คือ ด้าน
การจัดสภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่นๆ ส่วนด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมภูมิปัญญา ผู้ปกครองมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ส่วนด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื่องจากผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรในตาราง 13 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่าเฉลี่ยของความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มาจัดเรียงลำดับจากมากมาน้อย และนำค่าความแตกต่างเฉลี่ยรายคู่มาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD. (Fisher's Least – Significant Different) ดังแสดงในตาราง 14 – 20

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท		1.8945*	3.8752*	3.1500*
5,001 – 10,000 บาท			1.9806*	1.2555
10,001 – 15,000 บาท				.7252
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท กับ 10,001 – 15,000 บาท มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000บาท		1.4498*	1.6041	2.6119*
5,001 – 10,000 บาท			.1543	1.1621
10,001 – 15,000 บาท				1.0078
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000บาท		.4418	.5093	2.6286*
5,001 – 10,000 บาท			.3567	2.1868*
10,001 – 15,000 บาท				2.5435*
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านอาหารและสุขภาพ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000บาท		.5912	1.0888	2.1929*
5,001 – 10,000 บาท			.4976	1.6016
10,001 – 15,000 บาท				1.1040
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านอาหารและสุขภาพ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความปลอดภัย
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท		2.5509*	3.6861*	4.5619*
5,001 – 10,000 บาท			1.1352	2.0110
10,001 – 15,000 บาท				.8758
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านความปลอดภัย ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ 5,001 – 10,000 บาท
10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
การจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท		1.4681*	2.3578*	2.9214*
5,001 – 10,000 บาท			.8896	1.4533
10,001 – 15,000 บาท				.5637
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 19 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ในด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ 5,001 – 10,000 บาท
10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน
การจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือนอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 20 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบริการอื่น ๆ
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่

รายได้	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	5,001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท		1.3282	1.0002	3.8667*
5,001 – 10,000 บาท			.3280	2.5385*
10,001 – 15,000 บาท				2.8665*
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป				

ผลการวิเคราะห์ตาราง 20 ปรากฏว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านบริการอื่น ๆ ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001–10,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001–15,000 บาท กับ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$

การเปรียบเทียบรายคู่ที่เหลือออกนั้นไม่พบความแตกต่าง

3.4 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
 ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามอาชีพ

ความต้องการของผู้ปกครองฯ		อาชีพ					F	P
		รับราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	รัฐวิสาหกิจ		
1. ด้านการจัด สภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	4.320	4.288	4.187	4.370	4.250	1.364	.247
	S.D.	4.102	4.056	5.531	6.374	5.066		
2. ด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	$\bar{X}$	4.475	4.372	4.307	4.318	4.300	.993	.412
	S.D.	4.850	4.560	4.920	4.848	5.228		
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา	$\bar{X}$	4.570	4.450	4.460	4.494	4.325	.653	.625
	S.D.	4.680	4.273	4.391	4.231	4.991		
4. ด้านอาหารและสุขภาพ	$\bar{X}$	4.650	4.538	4.488	4.531	4.450	1.065	.374
	S.D.	4.200	4.381	4.681	4.069	4.509		
5. ด้านความปลอดภัย	$\bar{X}$	4.627	4.644	4.433	4.546	4.300	1.252	.289
	S.D.	4.402	3.347	7.261	5.008	5.944		
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก	$\bar{X}$	4.722	4.594	4.551	4.611	4.325	1.302	.270
	S.D.	3.555	3.826	3.448	4.091	5.377		
7. ด้านบริการอื่น ๆ	$\bar{X}$	4.405	4.150	4.138	4.175	4.175	1.663	.159
	S.D.	5.247	6.166	5.760	6.515	5.909		
รวม	$\bar{X}$	4.413	4.311	4.245	4.312	4.184	1.404	.233
	S.D.	4.070	5.903	2.622	3.665	16.559		

ผลการวิเคราะห์ตาราง 21 พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
 ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอดอยสะเก็ด . จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า ผู้
 ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่น ๆ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษา จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอยู่ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มี 14 ตำบล คือ ตำบลลวงเหนือ ตำบลเชิงดอย ตำบลสง่าบ้าน ตำบลป่าป้อง ตำบลสันปุยเลย ตำบลป่าลาน ตำบลตลาดขวัญ ตำบลสำราญราษฎร์ ตำบลแม่คือ ตำบลแม่ฮ้อยเงิน ตำบลแม่โป่ง ตำบลป่าเมียง ตำบลเทพเสด็จ ตำบลตลาดใหญ่ จำนวน 864 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ใช้กลุ่มผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในระดับอนุบาล ใน 14 ตำบล ในเขตอำเภอดอยสะเก็ด โดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากหน่วยประชากรร้อยละ 30 ของจำนวนผู้ปกครองทั้งหมดในแต่ละตำบล ได้จำนวน 288 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยตรวจให้คะแนน หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย และการทดสอบรายคู่ เมื่อพบความแตกต่างหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ด้วย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็กและด้านบริการอื่น ๆ

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและจำแนกรายด้าน ตามผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพของผู้ปกครอง

สมมติฐานของการวิจัย

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่น ๆ มีความแตกต่างกันดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยการแจกแบบสอบถาม ไปจำนวน 288 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามตอนนี้มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 72 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9765

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 10.0 for Windows และใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึง

ประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการอื่น ๆ เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อแล้ว นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One - way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD. (Fisher's Least - Significant Different) และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพของผู้ปกครอง

จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก มีผู้ปกครองทั้งสิ้นจำนวน 270 คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมากที่สุดคือ มารดา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมาคือ บิดา จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 และปู่ย่า ตายาย และอื่น ๆ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.70

จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา จบมัธยมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 รองลงมาคือ จบประถมศึกษา จำนวน 77 คน ร้อยละ 28.50 จบปริญญาตรี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 จบประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10

จำแนกตามรายได้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 รองลงมาคือ มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และมีรายได้ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40

จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีอาชีพรับราชการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 และมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

2. ระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ($\bar{X} = 4.588$) ด้านอาหารและสุขภาพ ($\bar{X} = 4.524$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.497$) ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ($\bar{X} = 4.480$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.338$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.251$) และด้านบริการอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.186$)

3. เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรอิสระ ปรากฏผลดังนี้

3.1 จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ข้อ. 1)

3.2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ข้อ. 2)

เนื่องจากผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร ซึ่งมีวุฒิการศึกษา ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างจากผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการและอื่น ๆ ส่วนผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความปลอดภัยมากที่สุด

3.3 จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง ปรากฏว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ยกเว้นด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ข้อ. 3)

เนื่องจากผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร ซึ่งมีรายได้ต่อเดือน ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป ใน 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการและอื่น ๆ ยกเว้นด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

3.4 จำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ข้อ. 4)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านบริการอื่น ๆ

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็ก ผู้ปกครองย่อมต้องการสิ่งที่ดีที่สุดให้กับบุตรหลานตนเอง ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ถึงแม้ว่าผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งเป็นอำเภอที่อยู่ชานเมือง หรืออำเภออื่น ๆ ที่อยู่ห่างออกไปจากตัวเมือง ต่างก็มีความต้องการในด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และที่ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ซึ่งผู้ปกครองมีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอาหารและสุขภาพ และด้านความปลอดภัย จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในอำเภอตอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เห็นความสำคัญของครูและพี่เลี้ยง เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ – สังคม จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) ที่ได้กล่าวว่า ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนั้น ครูที่มีบุคลิกภาพที่ดี เอาใจใส่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมอบความรัก ความอบอุ่นให้แก่เด็ก ใช้คำพูดสร้างสรรค์ ให้คำยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจ คอยตักเตือนอบรมบ่มนิสัยให้เด็ก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ที่ดีที่เด็กจะได้รับจากครู ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านครูและพี่เลี้ยงมากที่สุด ซึ่งครูที่สอนเด็กเล็กนั้นมีบทบาทหน้าที่แตกต่างจากครูประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เนื่องจากต้องทำหน้าที่เป็นทั้งแม่ พี่เลี้ยง เพื่อน ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับบุญเยี่ยม จิตรดอน (2533) ที่กล่าวว่า ครูปฐมวัยเป็นครูคนแรกในสถานศึกษาที่เด็กจะได้พบ ความประทับใจครั้งแรกเป็นเรื่องสำคัญ ครูปฐมวัยที่เข้าใจเด็กจะทำให้เด็กผลจากพ่อแม่ ผู้ปกครองง่ายขึ้น พร้อมทั้งจะรับคำสั่งสอนด้วยความเต็มใจ รักและเคารพครู อยากมาโรงเรียน มาพบครู ดังนั้น ครูปฐมวัยควรสร้างความประทับใจให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กได้รับความสุข สนุกสนาน ได้เล่นกับเพื่อนอย่างมีความสุข เด็กไม่เกิดความว่าเหว และมีความมั่นใจในตนเอง สิ่งที่คุณครูปฐมวัยควรปฏิบัติต่อเด็กได้ผลสำเร็จนั้น ควรเข้าใจธรรมชาติและจิตวิทยา และรู้ความต้องการของเด็ก โดยให้ความอบอุ่นแก่เด็ก จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองจึงเห็นความสำคัญของครูและพี่เลี้ยงเด็กมากเป็นอันดับหนึ่ง

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามตัวแปรอิสระ

2.1 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และคนอื่น ๆ มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายและคนอื่น ๆ นั้น ต่างก็มีความรัก ความห่วงใยต่อลูกหรือบุตรหลานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2543) กล่าวว่า เด็กในระดับก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีลักษณะแตกต่างจากวัยอื่น เป็นวัยที่ยังไม่มีความพร้อมในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวัยที่ต้องการความช่วยเหลือจากพ่อแม่ หรือผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นเด็กจึงต้องการพ่อแม่ ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ที่ดีจากพ่อแม่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สิ่งเหล่านี้จึงเป็นความรักอันลึกซึ้งระหว่างพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายและคนอื่น ๆ ที่ได้อบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 116 – 117) ได้กล่าวว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของมนุษย์ นับแต่แรกเกิดการกอดรัดของแม่ สัมผัสของพ่อเป็นการสอนที่ซึมซับให้เด็กรับรู้ถึงความผูกพันของครอบครัว ความเมตตา ความเอาใจใส่ของแม่ การช่วยเหลือดูแลของพ่อ ต่างเป็นบทบาทสำคัญที่เด็กได้เรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และคนอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก มีความรัก มีความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ใน

อำเภอโดยสะเกิด มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ มีพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่รวมกัน จึงเกิดความรัก ความผูกพันซึ่งเป็นผลดีต่อเด็ก ดังนั้นความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ

ศึกษาปฐมวัย จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างจากผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการและอื่น ๆ ส่วนผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความปลอดภัยมากที่สุด

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จะมีความรู้ด้านการจัดการศึกษาไม่เพียงพอสำหรับเด็ก ส่วนผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงจะมีประสบการณ์และมีความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับน้อมฤดี จงพยุหะ และคณะ (2518) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาดี ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู และการให้คำแนะนำที่ดีแก่เด็ก ได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวนุช ทานาม (2545) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน และในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูง มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความปลอดภัยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับอารมณ สุวรรณपाल (2537) กล่าวว่า ความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องให้บริการและจัดอันตรายนแก่เด็กที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ตั้งแต่เด็กเดินทางมาโรงเรียน อยู่ในโรงเรียน และออกจากโรงเรียนกลับบ้าน และการดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องความปลอดภัยของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลลา ลำพูน (2542) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีความต้องการด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับสูงสุด เพราะเด็กยังเล็กมาก ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ด้วยลักษณะดังกล่าวของเด็กในวัยนี้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองในอำเภอโดยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ มีความเป็นห่วงและกังวลกับความปลอดภัยของเด็กในวัยนี้มาก ดังนั้นผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจึงมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการ

ศึกษาปฐมวัย จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง ปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มีความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป ใน 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก และด้านบริการและอื่น ๆ ยกเว้นด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยจะมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้มีความขัดสนด้านการเงิน ส่วนผู้ปกครองที่มีรายได้มากจะมีฐานะทางเศรษฐกิจดี สามารถจัดหาและเลือกสิ่งที่ดีต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพรับจ้าง และมีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ความต้องการของผู้ปกครองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กานดา ณ ถลาง (2515 : 119) กล่าวว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ย่อมจะมีเงินเตรียมสิ่งที่จำเป็นไว้ให้ลูกได้ดีกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และสอดคล้องกับ กมลลา ลำพูน (2542) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดดูแลเด็กวัยก่อนอนุบาลแตกต่างกัน ส่วนความต้องการด้านอาหารและสุขภาพผู้ปกครองมีความต้องการไม่แตกต่างกัน เพราะอาหารมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต

2.4 เปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองทุกอาชีพเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยแรกของชีวิต สิ่งไหนที่ดีและมีประโยชน์ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กแล้วก็ควรที่จะได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กได้เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพรสิริ อิงค์ชัยโชติ (2527) กล่าวว่า ผู้ปกครองไม่ว่าจะมีอาชีพใดก็ตาม ต่างเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงต้องการให้บุตร – หลานของตนเองได้เข้าเรียน และได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างดีที่สุด จากสถานศึกษาที่เชื่อถือและไว้วางใจ เช่นเดียวกับผู้ปกครองในเขตอำเภอตอยสะแกกั จังหวัดเชียงใหม่ เพราะเมื่อลูกได้รับการศึกษาที่ดีก็จะทำให้ลูกได้รับการพัฒนาที่ดีครบทั้ง 4 ด้าน และส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) ที่กล่าวว่า แท้จริงแล้วการเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองมิใช่หยุดอยู่ที่การดูแลฟูมฟักทางร่างกายได้เติบโต แต่การเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองถือเป็นการสร้างและพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีมีคุณค่าต่อสังคม ดังนั้นผู้ปกครองทุกอาชีพจึงส่งเสริม สนับสนุนและเลี้ยงดูลูกที่อยู่ในความปกครองของตนเอง ให้ได้รับการศึกษาที่ดี เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่ดี เป็นคนที่เก่ง ดี มีสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้ปกครองที่อาชีพต่างกันจึงมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองมีความต้องการมากเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่า สถานศึกษา/โรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีบุคลากรที่จบตรงตามสาขาจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นครูสอน

เด็กปฐมวัยโดยตรง ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่จบการศึกษาด้านนี้จะมีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งมีจิตวิทยาสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งหากโรงเรียนมีบุคลากรเหล่านี้ก็จะทำให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา/โรงเรียนปฐมวัย ควรให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับปริญญาโทด้านการศึกษาปฐมวัยขึ้นไป ซึ่งผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจด้านนี้โดยเฉพาะ จะสามารถนำปรัชญาการศึกษาปฐมวัย จิตวิทยาการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กและผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี หากผู้บริหารท่านใดไม่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านจัดการศึกษาปฐมวัย ก็จะไม่ทราบปัญหา และไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนด้านครูและพี่เลี้ยง ผู้วิจัยขอเสนอว่า ครูและพี่เลี้ยงควรผ่านการอบรม หรือผ่านการศึกษาด้านปฐมวัย และพี่เลี้ยงควรมีจิตใจอ่อนโยน รักเด็ก มีอายุไม่มาก หรือน้อยจนเกินไป มีความคล่องตัว และมีระดับวุฒิและความปลอดภัยของเด็กอยู่ตลอดเวลา

1.2 จากการวิจัยวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก วุฒิกการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมความต้องการผู้ปกครองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจะเป็นผลดีกับเด็กปฐมวัย ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ควรมีจุดยืนเป็นของตัวเอง ปฏิบัติตามปรัชญาของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อโรงเรียน ครู และผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยจะได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ที่เกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย อันนำไปสู่การพัฒนาและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป ได้แก่

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้ง นี้ เช่น ลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนปฐมวัย

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนตามความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กทั้งในและนอกเขตอำเภอเมือง

2.4 ควรมีการวิจัยเช่นนี้ในโรงเรียนระดับที่สูงกว่าปฐมวัย เพื่อความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของเด็ก

2.5 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบกับกรวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กานดา

- กรมวิชาการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กมลลา ลำพูน. (2542). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเด็กวัยก่อนอนุบาลเกี่ยวกับการจัดบริการดูแลเด็กก่อนอนุบาลในโรงเรียนสาธิตของสถาบันราชภัฏ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2540ข). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กุลยา ดันดีผลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- (2542). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- (2542, กรกฎาคม). "ความหมายของการศึกษาปฐมวัย," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 3 (ฉบับที่) : 17 – 24.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2539ก). *คู่มือการจัดการระดับก่อนประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544). *รายงานการศึกษา เรื่อง ความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน,สำนักงาน. (2536). *สุขภาพพลานามัยสำหรับเด็กอนุบาล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คนอง คนเล็ก. (2534). *ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จากรุวรรณ ธรรมวัตร. (2531). *ภูมิปัญญาแห่งอีสาน รวบรวมบทความอีสานคดีศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ชัชวาล เรื่องประพันธ์. (2541). *สถิติพื้นฐาน : พร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์โปรแกรม MINITAB SPSS และ SAS*. ขอนแก่น : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูลีพร อนุमान. (2539). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จ.สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถ่ายเอกสาร.

- เชาวรัตน์ โทณผลิน. (2539). *ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- โชติรส โสภณเมณี. (2534). *การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ในช่วงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ดวงใจ ตระกูลช่าง. (2538). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแย้ม สอาด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ทีศนา แชมมณี และคณะ. (2536). *หลักการ และรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธีรยุทธ์ เสนิ่งศ์ ณ อยุธยา. (2526). "การบริหารงานกิจการนักเรียน" ในเอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัย *ธรรมาธิราช ชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 8. หน้า 71 – 75. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- นพเนตร ธรรมบวร. (2541). *บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา : รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*
- นภาพรรณ อุณากุล. (2540). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียน อนุบาล. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.*
- นัยนา นขอนแก่น. (2540). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครูอนุบาล และผู้ ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.*
- นิตยา ประพุดติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.*
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2519). *การวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- (2521). *สถิติการศึกษา. กรุงเทพฯ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- (2544). *แนวคิดการประเมินผลการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ในหนังสืองานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี 12 พฤศจิกายน 2544. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.*
- (2545). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการ ศึกษา (หน่วย 3). นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

- บุญเพ็ญ ภักดีจิต. (2539). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนแสงทวีปวิทยา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2527). *“สื่อเพื่อจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย”* ในเอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช วิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ประคอง นิมมานเหมินทร์. (2538). *“ภูมิปัญญาไทยในวิถีชีวิตไทย”* ในรายงานการสัมมนาเรื่อง ภูมิปัญญาไทยใน ภาษาและวรรณคดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติและมหาวิทยาลัยสยาม.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด.
- มณฑนา รุสิดานนท์. (2544). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนชุมชนวัดพิชิตปิตาราม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี กาญจนษ์จิตติ. (2529). *“โภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย,”* ในเอกสารการสอนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ชุดวิชาการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 11. หน้า 618. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *“คำนำ,” ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- วราภรณ์ รักวิชัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.
- วราภรณ์ วิธานธรรม. (2533). *ความคาดหวังต่อหลักสูตรอนุบาลศึกษาของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลรัฐบาล และโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วดีน ปาลเดชพงศ์. (2539). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วาม ดุลยากร. (2540). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเอกชนระดับอนุบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบรรจงรัตน์ จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วารุณี อัสวโกคิน. (2531). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มุ่งจัดการศึกษา โดยเน้นวิชาการในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วิสากุล กองทองนอก. (2543). *การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร :

- บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร เวียงเหล็ก. (2542). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด.
- สินีนาถ โพธิ์ทอง. (2541). *การดำเนินงานบริการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2537). *แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. ประมวลชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- (2538). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล. ถ่ายเอกสาร.
- (2544). *เด็ดดอกไม้ที่กระเด็นถึงดวงดาว การปลูกฝังเด็กปฐมวัย รักสิ่งแวดล้อม*. ในหนังสืองานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 12 พฤศจิกายน 2544. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2529). *"การจัดหลักสูตร"*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9. พิมพ์ครั้งที่ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุโขทัยธรรมาธิราช,มหาวิทยาลัย. (2539). *การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย*. หน่วยที่ 1 - 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรัชย์ หลาบมาลา. (2541). *บทบาทของผู้ปกครองในระบบการศึกษาของประเทศในสหภาพยุโรป*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2537). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อารมณี สุวรรณपाल. (2537). *หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2536). *"ภูมิปัญญาและศักยภาพและการพัฒนาชนบท" ในเพื่อความเข้าใจวัฒนธรรม*. ประมวลข้อคิดและทัศนะ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2536). *"คำชี้แจง" ในปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา.
- Bloom. B.S. (1956). *Taxomy of educational objectives*. New York : David Mckay.
- Cronbach, Lee J. (1972). *The dependability of behavioral measurements*.
- DeRoche, E.F. and J.S. Kaiser. 1980. *Complete Guide to Administering School Services*. New York : Parker Publishing Company, Inc.
- Hidebrand, V. 1984. *Management of Child Development Centers*. New York : Macmillan Publishing Company.

Maslow, Abraham Harold. (1954). *Motivation and personality*. New York : Harper & Row.

Mundy, W.R. (1993). *Management Concept, Practices, and Skills*. Massachusetts : Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในเขตอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับ เรื่อง ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน การจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมภูมิปัญญา ด้านอาหารและสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก การบริการอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามความต้องการ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างแท้จริง แบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม แต่อย่างไรทั้งสิ้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบข้อความทุกข้อตามความเป็นจริง โดยไม่เว้นข้อหนึ่งข้อใดไว้ และกรุณาส่งกลับคืนเพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1. เป็นข้อความคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. ความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ได้แก่

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา
4. ด้านอาหาร และสุขภาพ
5. ด้านความปลอดภัย
6. ด้านครู และพี่เลี้ยงเด็ก
7. ด้านการบริการอื่น ๆ

แบบสอบถามเรื่อง
ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

อธิบาย โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ตรงตามความเป็นจริง

1. ท่านเกี่ยวข้องกับเด็กโดยเป็น

1	☐	บิดา
2	☐	มารดา
3	☐	ปู่ย่า ตายาย และอื่น ๆ

2. วุฒิทางการศึกษาสูงสุดของท่าน

1	☐	ประถมศึกษา
2	☐	มัธยมศึกษา
3	☐	ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา
4	☐	ปริญญาตรี
5	☐	สูงกว่าปริญญาตรี

3. รายได้ต่อเดือนของท่าน คือ (ให้ตอบรายได้หลักของครอบครัว)

1	☐	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท
2	☐	5,001 – 10,000 บาท
3	☐	10,001 – 15,000 บาท
4	☐	มากกว่า 15,000 บาท ขึ้นไป

4. อาชีพของท่านในขณะนี้คือ

1	☐	รับราชการ
2	☐	เกษตรกร
3	☐	รับจ้าง
4	☐	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
5	☐	พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 2

ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
3. ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา
4. ด้านอาหารและสุขภาพ
5. ด้านความปลอดภัย
6. ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก
7. ด้านบริการอื่น ๆ

ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นว่า ท่านมีความต้องการในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่าน

หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
หมายถึง	มีความต้องการมาก
หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง
หมายถึง	มีความต้องการน้อย
หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การ มากที่สุด	ต้อง การ มาก	ต้อง การ ปาน กลาง	ต้อง การ น้อย	ต้อง การ น้อยที่ สุด	
1	โรงเรียนมีการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่น และสวยงาม						
2	โรงเรียนมีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นที่ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็กอนุบาล						
3	จำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีจำนวนเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน						
4	โรงเรียนจัดให้มีการเลี้ยงสัตว์และปลูกต้นไม้ในสภาพธรรมชาติ						
5	โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของ อาคาร สถานที่ เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร.....						
6	โรงเรียนจัดให้มีห้องนอนปรับอากาศ						
7	โต๊ะ และเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับเด็ก						
8	โรงเรียนมีบริเวณที่สะอาดมีที่ทิ้งขยะอย่างถูกสุขลักษณะ						
9.	โรงเรียนมีสนามให้นักเรียนวิ่งเล่น และการจัดกิจกรรมกลางแจ้งได้อย่างเหมาะสม และปลอดภัย						
10.	อาคารเรียนที่มั่นคง แข็งแรง มีสภาพ พื้นอาคารเรียนสะอาด และไม่ลื่น						

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	โรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนแบบเตรียมความพร้อมให้เด็กเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา						
2	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย						
3	ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง						
4	ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น วัด, สหกรณ์หมู่บ้าน, การทอผ้า						
5	การจัดการสอนโดยการเรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น ภูเขา ไร่นา เพื่อนมนุษย์ สัตว์ต่าง ๆ						
6	มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม						
7	นักเรียนมีความรัก และความผูกพันอยากมาโรงเรียน						
8	มีการรักษาวัดนธรรม ประเพณีที่ดีงามในชุมชน และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น						
9.	จัดให้มีกิจกรรม เล่นกีฬา ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้เด็กทุกวัน						
10.	เปิดโอกาสให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ						

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	ฝึกให้รู้จักคำทักทายเมื่อพบกัน คือ "สวัสดีค่ะ" "สวัสดีครับ" พร้อมยกมือไหว้						
2	ฝึกให้รู้จักใช้คำพูดไพเราะ อ่อนหวานต่อผู้อื่น และรู้จักใช้คำพูดให้เหมาะสมกับ กาลเทศะ						
3	ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพราะ เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม						
4	ฝึกเด็กด้านการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ อื่น						
5	ฝึกเด็กรู้จักใช้คำ "ขอบคุณ" เมื่อผู้อื่นให้ของ และ "ขอโทษ" เมื่อทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน						
6	ฝึกมารยาทในการกราบไหว้ หรือทำความ เคารพผู้ใหญ่						
7	ฝึกเด็กให้รู้จักวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางภาคเหนือ เช่น ทอผ้า การเกษตร						
8	ส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจเมตตากรุณาต่อสัตว์ เลี้ยง และปลูกฝังในการรักธรรมชาติ เช่น ปลูกต้นไม้						
9	ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น ฝึกนั่งสมาธิ, นำเด็กเข้าโบสถ์ และวิหาร เพื่อ ฟังคำสั่งสอน						
10.	ส่งเสริมกิจกรรมเล่นิทานเกี่ยวกับจริยธรรม และคุณธรรมและนิทานพื้นบ้าน						

ด้านอาหารและสุขภาพ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	อาหารสำหรับเด็กต้องมีประโยชน์ สะอาด และ นำรับประทาน						
2	สร้างนิสัยที่ดี ต้องการรับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้						
3	ห้องรับประทานอาหารสะอาด และเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน						
4	นักเรียนมีระเบียบในการฝึกมารยาทในการรับ ประทานอาหาร						
5	ส่งเสริมเด็กรับประทานอาหารพื้นบ้าน และ ขนมไทย						
6	ห้องอาหารควรมีบรรยากาศดี มีอากาศถ่าย เทได้สะดวก ไม่อับ หรือร้อน						
7	มีกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย						
8	มีการจัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันต แพทย์						
9.	บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับ น้ำ หนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผล พัฒนาการโดยกุมารแพทย์						
10.	มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่เหมาะสม กับวัยและความต้องการของนักเรียน						

ด้านความปลอดภัย

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	มีครูเวรหน้าประตูคอย รับ - ส่ง เด็กอย่าง เพียงพอ						
2	จัดให้มีห้องพยาบาลและครูพยาบาล						
3	จัดครูเวรดูแลความปลอดภัยของเด็กภายใน บริเวณโรงเรียน						
4	พื้นสะอาด ไม่ลื่น ไม่มีน้ำขัง						
5	บริเวณโรงเรียนไม่มีกลิ่นเหม็น						
6	มีมาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุ						
7	มีการจัดยานพาหนะ ตลอดจนความปลอดภัย ในการจัดบริการรถ รับ - ส่ง นักเรียน						
8	ครูเวรประจำรถมีความรับผิดชอบดี						
9	พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการ ขับรถ ที่ดี สุขภาพ ใจเย็น						
10	สนามเด็กเล่นปลอดภัย วังเล่นสบาย มีร่มไม้						

ด้านครูและพี่เลี้ยงเด็ก

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	ครูมีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกิริยามารยาทและการพูดจา						
2	ครูเข้าใจธรรมชาติ และรู้พัฒนาการความต้องการของเด็ก						
3	ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก						
4	ครูมีความรับผิดชอบ และชื่อตรงต่อหน้าที่						
5	ครูที่มีหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถามทุกข์สุข และรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง						
6	ครู และพี่เลี้ยงมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี						
7	ครูอุทิศตนให้กับการสอนอย่างจริงจัง						
8	ครูดูแลเอาใจใส่เมื่อนักเรียนเจ็บป่วย และให้ความช่วยเหลืออย่างดี						
9	จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน						
10	ครูมีความรู้เฉพาะด้าน เช่น ภาษาอังกฤษ ดนตรี วาดน้ำ.....						

ด้านการบริการอื่น ๆ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความต้องการ					สำหรับ ผู้วิจัย
		ต้อง การมาก ที่สุด	ต้อง การมาก	ต้อง การปาน กลาง	ต้อง การน้อย	ต้อง การน้อย ที่สุด	
1	มีการติดต่อสื่อสารทั้ง 2 ทาง ระหว่างบ้าน กับ โรงเรียน เพื่อให้ความรู้ และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในรูปของสมุด สื่อสาร จุลสาร ฯลฯ						
2	มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแนะนำระบบของโรงเรียนทุกต้นปีการศึกษา						
3	มีการให้คำปรึกษาผู้ปกครองได้ตลอดเวลา เช่น ทางโทรศัพท์ หรือมาพบเป็นการส่วนตัว						
4	มีการให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ผู้ปกครองพร้อมคำแนะนำ						
5	เปิดโอกาสและเชิญชวนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและนักเรียนให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพัฒนาการ และการเรียนรู้ของนักเรียน						
6	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน						
7	ครู และผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน						
8	โรงเรียนต้อนรับผู้มาเยี่ยมด้วยความเต็มใจ						
9	โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน						
10	การสอนนาฏศิลป์ไทยและพื้นบ้าน						
11.	การสอนดนตรีไทยและสากล						
12.	การสอนภาษาอังกฤษโดยชาวต่างประเทศ						

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางวัชรภรณ์ พัคฆ์เมธี
สถานที่เกิด	เชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	51 หมู่ 4 ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลวัชรเมธี 188 / 203 หมู่บ้านคุรุสภา ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2523	ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ